

AKPINAR

Kasım - Aralık 2015

Yıl: 10

ISSN: 1306 - 3731

4 TL

60.
Sayı

KÜLTÜR SANAT VE EDEBİYAT DERGİSİ

Yazarlar

OKTAY AKBAL DOSYASI

- Kibar Ayaydın
- Alper Lütüfî Gönçü

Şairler

- İsmail Özmel,
- Murat Alp
- Engin Namlı
- M. Nihat Malkoç
- Uğur Yeşilyurt

İsmail Özmel

A. Vehbi Ecer

Oğuz Çetinoğlu

Murat Alp

Nevzat Topal

Murat Soyak

Kibar Ayaydın

Mehmet Baş

Alper Gönçü

2015 Nobel Ödülü
Prof. Dr. Aziz SANCAR'a
Verildi

AKPINAR

Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi

Yıl: 10 Sayı: 60 / Kasım - Aralık 2015 ISSN: 1306-3731

SAHİBİ ve GENEL YAYIN YÖNETMENİ

İsmail ÖZMEL

ismailozmel@hotmail.com

YAYIN KURULU

İsmail ÖZMEL

Nevzat TOPAL

Kibar AYAYDIN

Murat SOYAK

Mehmet BAŞ

DANIŞMA KURULU(HAKEM HEYETİ)

Prof. Dr. Abdulkadir YUVALI (Erciyes Üniversitesi)

Prof. Dr. Ali Berat ALPTEKİN (Selçuk Üniversitesi)

Prof. Dr. Esmâ ŞİMŞEK (Fırat Üniversitesi)

Prof. Dr. Nevzat ÖZKAN (Erciyes Üniversitesi)

Prof. Dr. Ahmet BURAN (Fırat Üniversitesi)

Prof. Dr. Pervin ÇAPAN (Muğla Üniversitesi)

YAZIŞMA VE YÖNETİM YERİ

Yeni Çarşı İş Merkezi B Blok Nu. 1/5 NİĞDE

Telefon: 0.388 213 12 50 Belgegeçer: 0.388 233 35 45

ABONE ÜCRETİ

Sayısı: 4 TL

Yıllık Abone Bedeli: 30 TL

Resmî Abone Bedeli: 60 TL

Yurtdışı Abone Bedeli: 30 Avro

Posta Çeki: 5145515 (İsmail ÖZMEL)

GRAFİK & TASARIM

İlhami KARAN

BASIM YERİ

KARAN OFSET

Aydınlık Caddesi 95/A • NİĞDE

Tel: 0.388 233 66 22 Belgegeçer: 0.388 233 88 11

Dergiye gönderilen yazı ve şiirler basılsın basılmasın geri verilmez. Yayınlanması istenen yazıların el-mek adresimize gönderilmesi gerekmektedir. Dergimizde yayımlanan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir. Yazı ve şiirlere ücret ödenmez. Yayın kurulu gerekli gördüğünde yazılarda değişiklik yapabilir.

İÇİNDEKİLER

- 3 **Şiir Üzerine Düşünceler ve Şiir Günleri**
İsmail ÖZMEL
- 7 **Günlerin Getirdiği**
Murat SOYAK
- 11 **Kelebek**
İsmail ÖZMEL
- 11 **Kalem**
İsmail ÖZMEL
- 12 **Kitâbiyat: '55 Soruda Düşünen İnsan'**
Oğuz ÇETİNOĞLU
- 15 **SÖZ DEMİ**
A. Vehbi ECER
- 16 **Erdal Noyan'ın 'Öteki Osmanlı' Adlı Eseri**
Mehmet BAŞ
- 17 **Şeyh Bahaeddin Doğan Zaviyesi**
Nevzat TOPAL
- 24 **RÜYANA GİRDİ Mİ?**
Engin NAMLI
- 25 **Tövbe**
Murat ALP
- 26 **"İstinye Suları"nda Anılara Yolculuk**
-Oktay Akbal'ın Bir Hikâyesine Derkenar-
Kibar AYAYDIN
- 34 **İNTİZAR GAZELİ**
M. NİHAT MALKOÇ
- 35 **Oktay Akbal'la Söyleşi**
Alper Lütfi GÖNCÜ
- 39 **Türk Edebiyatının Poetikaları**
Gökhan DEMİR
- 43 **İhtiyar Balıkçı**
Uğur YEŞİLYURT
- 44 **EĞİTİM'İN KALBİ NİĞDE ÜNİVERSİTESİ'NDE ATTI**

Sevgili Akpınar Okuyucuları,

60. Sayı ile onuncu yılın son sayısını takdim ediyoruz. Demek ki Akpınar on YAŞINI DOLDURDU. On yıl azımsanacak bir süre olmasa gerektir. Bunun anlamı; elbette yaşayanlar, anılarına kâğıt, kalem ve matbaa mürekkebi karışmışlar olanlara; daha fazla bir manayı ve değeri ifade eder. Mutluyuz.

Size hatırlatmakta heyecan ve mutluluk duyduğum bir başka olay 2015 yılı Nobel kimya ödülünün Prof. Dr. Aziz Sancar 'a verilmiş olmasıdır. Aziz Sancar 'ı kutlarken genç bilim insanlarımızın bu başarılı insanı örnek almasını diliyorum.

Ne güzel bir tesadüf, bu sayıda dört kitap tanıtma yazısı bir araya geldi. Ahmet Vehbi Ecer, Oğuz Çetinoğlu, Mehmet Baş, Gökhan DEMİR 'İN yazıları.

Oktay Akbal dosyasında; Kibar Ayaydın, Oktay Akbal 'ın bir hikâyesine derkenar yazısında; yazarın sanatı ve hayata bakışı hakkındaki tespitlerini; Alper Lütüfî Göncü 'nün, Oktay Akbal 'la 2009 yılında yaptığı söyleşiyi bulacaksınız.

İsmail Özmel şiir üzerine düşünceler ve şiir günleri üzerine, Murat Soyak edebiyat günlüklerini, Nevzat Topal Bahaeddin Doğan zaviyesini yazdı .

Şiirlerde bendenizin iki damlası ile Murat Alp Hocanın, Engin Namlı M. Nihat Malkoç ve Uğur Yeşilyurt 'un şiirlerini; diğer yazılarla birlikte; zevkle okuyacağımızı umuyoruz. Daha güzel ve zengin sayılarda buluşmak dileği ile sağlıklıca kalın, mutlu olun.

“NOBEL KİMYA ÖDÜLÜ PROF. DR. AZİZ SANCAR 'A VERİLDİ.

Mardin ili Savur ilçesinde doğan bilim adamımız, kimya bilimine katkılarından dolayı bu ödüle layık görüldü.

ABD'deki Kuzey Carolina Üniversitesi Biyokimya ve Biyofizik Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Aziz Sancar, kanser tedavisinde 'ritmik saat' buluşuna imza atarak dünyaca çapında üne kavuşmuştu. 1946 yılında Mardin'de dünyaya gelen, Sancar, 'DNA tamiri' ve 'hücre döngüsü kontrol noktası' gibi konularda yaptığı çalışmalarla da adını duyurmuştu.

Prof. Dr. Aziz Sancar, gerçekleştirmiş olduğu 300'e yakın bilimsel makale ve bu makalelere yapılan 12 binden fazla atıfla, bilimsel araştırmada eşine az rastlanır bir başarıya imza attı. İstanbul Tıp Fakültesi'ni bitirdikten sonra yurtdışında yaptığı çalışmalarla Amerikan Ulusal Bilimler Akademisi'ne kabul edilen Sancar, buraya kabul edilen üç Türk'ten biri olmuştur.”(Basından)

Akpınar olarak Aziz Sancar 'ı bu başarısından dolayı tekrar kutluyor, daha nice başarılarla ulaşmasını diliyoruz.

İsmail Özmel

Şiir Üzerine Düşünceler ve Şiir Günleri

İsmail ÖZMEL

Şiir üzerinde düşünmeye devam ediyorum.

Geçen gün dilime bir cümle takıldı, şiir bir hikâyedir masalsı. Evet içinde insanın ve kainatın olduğu bir hikaye ama onu hikaye yazarı gibi değil de bir şair olarak ifade etmeye kalkarsanız, ona masalarda olan hayal unsurlarını, harflerden kelimelere ulaşan ahengi, kanatlanmış bir kişisel söyleyişi de ilave ederseniz, şiiri yakalamış olabilirsiniz. Bu masalsı anlatımı bir yere not edelim.

Şiir bir hikâyedir masalsı,
Şiir yağmurdur sulusepken
Şiir yürektir yarı yırtık
Şiir bir kesedir, köşesi sökük.

Şiir, şairin eğlencesi
Şiir çocukların güncesi.

Akmalı bu çeşme hiç durmadan
Besleniyor bundan çünkü insan.

Her şiir bir insanın eseridir ve bir ruh iklimini ifade eder. Şiir bazen bir insanın eseri de olmayabilir, bir şelalenin yüzünüze gönderdiği su parçacıkları ve çağlayanın büyümlü sesi ve yemyeşil bir çevre ve açlığını yatıştırmayı düşündüğünüz bir yer sofrası veya bir kır bahçesi. Bana bir akşam, sana bir öğle o delikanlıya veya o genç kıza bir sabah ziyafeti. Bu Tarsus şelalesini hatırlatan manzaranın üstümüzde bıraktığı etki bir şiir değilse nedir? Ama onu görmek ve ifade etmek yine şaire düşer.

Zamanın bir parçasında, rüzgârına kapıldığı iklim... Deli dolu mısraları gördüğünüzde; böyle bir saçmalık nasıl bir manzaranın veya nasıl bir bakışın oklarıyla yaralanmış olabilir diye düşünün, belki şiirin özüne ulaşmak mümkün olur.

Ne kadar şair, ne kadar toplum varsa o kadar da şiir tarifi vardır. Hatta her şair için ömür boyu süren bir tek tarifi varlığını iddia da çok güçtür. Çünkü şiir daima var olan, yenilenen, halambulam oyunlarıyla birbirine bağlı ve üzerinde oynanan bir çocuk bahçesidir.

Eğer bir yerde bir şiir tarifi üzerine ısrar var, şiir ille de böyle olmalıdır iddiası ileri sürülüyorsa; farklı bakışları bir perde ile ayırmak gibi bir isteği ve ortamı doğurduğunu; rahatlıkla söyleyebilirsiniz: Şairin müktesebatıyla ısrarı ters orantılıdır. Hatta şiirin bittiğinin işaretleri arasında bu ısrarı bulabilirsiniz.

Estetik kaygıyı, güzeli arama cehdini, yani dili yoğurma ısrarını sürdürenler er geç şiir denilen bu Anka kuşunu yakalıyorlar. Düşünceyi duygu haline kalbetmek(dönüştürmek), duyguyu kelimelere yüklemek veya kelimeleri duygunun kanatlanmasına vesile kılmak...

Şiirin bir de ritmi vardır, o duygu, anlam ve mısra yapısı itibarıyla oluşan bir rikkatin dışı vurumudur, mısra iklimin atan kalbinin şiire verdiği bir ayardır, bir anlamda şiirin metronomudur, eninde sonunda bu ritmi; kendiliğinden olmuş gibi yakalayan mısra, hamurun mayalandığını ve artık fırına verilebileceğini de işaret eder.

Biliyorum şairanelikten yılıyor bazı kalem sahipleri. Onlar şiir ikliminin rüzgârına bir ad koymak gerekmediğine inanan şairlerdir. Biz onları da kucaklarız.

Bazıları eskiye ait ne varsa yıkalım dedi; büyük lokma ye de büyük söz söyleme demiş atalarımız; keşke demeseydi, bir zaman geldi ki kendisi de beğenmediği o eski şiirin havasında ve rüzgârında şiir yazmak durumunda kaldı ve kabul etmeliyiz ki onu da iyice yaptı.

Bir başkası gençliğin verdiği heyecanla şairleri, muarızlarının sözleri ile yargıladı, mahkûm etti. Meydanda tek ben kalayım diye mi bilemiyorum.

Şiir ille de şöyle yazılmalıdır diye şart koşanlar oldu, onları sınıflara

ayırarak isteyenler, istedikleri gibi yazmayanlara şair adını çok görenler, kelimelere takılıp kalanlar, zamana takılıp kalanlar oldu. Bir yeni şiir çeşni yaratmak için çeşitli yollar, yöntemler uygulayanlar oldu. İdeolojik bir takım katı kurallar konulmaya çalışıldı. Halen de böyle gayretler var.

Bütün bu hengâmede kazançlı çıkan Türk edebiyatı, Türk şiiri ve Türkçe oldu. Demek ki edebiyatın, şiirin çeşitliliğe ve çeşitli bakışlara ne kadar çok ihtiyacı var.

Yıkarak ve görmezden gelmek şiirin konusu ve şairin işi değildir. Kimi kâşane, kimi konak, kimi gecekonduyu yapar. Şiir arsa darlığı mı çekiyor. Nereye, nasıl ve ne kadar eser konduracaksın kondur, kaç kat çıkmak istiyorsan o kadar çık. Beğenmediklerini tenkit et ama yıkmaya, sen yapmadın ki sen yıkasın. Onların millet malı olduğunu unutma, onlar Türk Edebiyatının tarihidir, tarih içindeki serüvenidir, güzellikler ve derinlikler galerisidir. İçine giremiyorsan yok deme, yok sayalım deme. Oralarda ne gözyaşları, ne şakrak kahkahalar, ne anlaşılması zor duygu ve fikir girdapları var, her mısradaki tükenen kalem, yırtılan yürek, kırılan gönül, bir tarih ve edebiyat var.

Tabiatın saf renk ne kadar azdır, çeşitlilik ve güzellikler bu renklerin alışımından meydana gelir. Şiir de öyle tarihin, coğrafyanın ve insanın renklerini taşır, bütün bunlar temel renklerdir. Onları çeşitlendiren yeni esintiler, yeni boyutlar ve yeni renkler kazandıran şairin birikimi, estetik duyarlılığı ve kabiliyetidir. Onun için Türk şiir galerisi bilinen en eski örneklerinden bugüne kadar ortaya koyduğu ve koyacağı mahsuller bizim şiir galerimizin süsü ve zenginliğidir.

Bir diğer zenginliğimiz çeşitli renk ve desende şiir yazan şairler, eskiden olsa bir araya gelmek ne kadar zor, ne kadar meşakkatli derdik. Ama şartlar değişti ve gelişti.

ŞİİR GÜNLERİ

Yayın organlarında isimlerini ve eserlerini okuduğumuz insanlarla bir araya gelmek şiir günlerinin bize sunduğu fevkalade güzel imkânlardır. Zamanım oldukça böyle güzel günleri kaçırmak istemem. Hem yeni bir belde, hem yeni dostlar, yeni simalar, yeni mısralar, yeni eserler. Bu tanıma ve

tanışma her şaire yeni konular, yeni ilhamlar kazandırdığını sanıyorum.

Şiir günlerinin her bakımdan geliştirici ve kazandırıcı yönleri vardır. Bu günleri daha verimli kılmak için daha neler yapılabilir. Ben birkaç cümle ile birkaç nokta üzerinde durmak istiyorum.

Şiir günleri şairleri hem birbirleriyle, hem de belde fertleriyle buluşturuyor, hem de şiir dağarcığımızı zenginleştiriyor. Bu buluşmaların kitap imza günleri ve kitap fuarlarıyla birleştirilmesinde sayısız fayda vardır diye düşünüyorum.

İkinci nokta: Açık oturum veya konferans gibi çalışmalarda, diğer katılımcıların da fikir beyan etmesine imkân vermek bakımından bir sohbet veya söyleşi faslının olması faydalı olur kanaatindeyim.

Dilimiz Türkçe konusunda, her şiir şöleninin müsait bir zamanında bilgilendirme konuşmaları yapılması ve Türkçemizin meseleleri ve okuyucunun bilinçlendirilmesi konularında neler yapılabileceği, meselenin sivil toplum kuruluşlarına, gazete, dergi ve diğer yayın organlarına elbette yazarçizer ekibine düşen görevler de bu toplantılarda konuşulmalıdır.

Türkçe üzerine yapılan araştırma, geliştirme ve zenginleştirme gayretlerinin teşvik edilmesi dururken, meseleyi 100 yıl eskiye giderek çözmek hayalinde olanların olduğunu bilmem biliyor musunuz? Tekrar terkipli, ağdalı ve ağır dile dönmek, bunun Türkçe'ye ne kazandıracağını düşünmeden; dil konusunda geçmişte yapılan aşırılıkları delil olarak ortaya koymak. Ama bugün bu hatalardan dönülmüş ve konuşulan Türkçe üzerinde neredeyse ittifaka yakın bir kabul ortaya çıkmıştır. Geline bu nokta küçümsenecek bir nokta değildir. İmla kurallarında da büyük bir ortak anlayışta birleşilmiştir. TDK ile MEB ortak komisyonunda imla kurallarının elden geçirildiği ve önemli düzeltmelerin yapıldığı bilinen konular arasındadır. Bu kadar tecrübeden sonra, dil meselesi dâhil her meselemizi normal şartlarda konuşarak çözecek bir noktadayız.

Şiir günleri aynı zamanda Türkçenin düğün günleridir. Şölemsiz düğün olmaz doğru ama biz Türkçe konusunu her şiir gününde gündeme getirirsek toplantı kendiliğinden daha doyurucu ve daha tatminkâr bir şölene dönüşür diye düşünüyoruz.

Günlerin Getirdiği

Murat SOYAK

Edebiyat-sanat duvar örmek değildir;

Köprü kurma işçiliği ve ustalığıdır.

* Hız ve haz çağında derginin, kitabın söylediği esaslı fikir şudur:

Ey insan, yavaşla.

*Bu hızlı iletişim ortamında noksan olan bir şeyler var: Mektubun samimiyeti, sıcaklığı burada yok mesela. E-mail geldi, mektup öldü.

Ölen mektup ile solan, gölgelenen dünya...

* Halk şiirinin ve divan şiirinin yakınlaştığı, buluştuğu alanda nitelikli şiirler söylenmiş. Âşık Seyrani, Bayburtlu Zihni, Ruhsatî isimli şairlerin şiirlerinde divan şiiri ve halk şiiri özellikleri okunuyor. İki dünya adeta birleşiyor. Ta ki Tanzimat'a kadar bu bereketli yakınlık devam ediyor. Tanzimat bir devam fikrinden ziyade bir "kırılma" olayıdır. Kırılma kırılma oluyor Batı tesirindeki Modern Türk Edebiyatı.

* Ah Ortadoğu!

"Günlerden güzellik" diyebilseydik biz de

Ah yıkımlar, yangınlar, ölümler yurdu.

* Yaşamak çoğu zaman yaralanmaktır.

Ağaçlar, kuşlar, gökyüzü var.

Öleceğini bile bile yaşamak.

Çocuklar, çiçekler var.

* Dünyayı yaşanmaz kılanlar var. Yakın coğrafyamızda olup bitenlere hepimiz tanığız. Bütün kötülöklere, kıyımlara, yıkımlara karşı sözün yolculuğu devam ediyor. Güzel yarınlara duyulan hasret bugünün hakkını vermek ile gerçekleşecek. Şimdiki zaman, yaşadığımız an üzerinde odaklanıp nitelikli işler yapmalıyız. Sağlam, yapıcı eserler ile yolumuz aydınlanacak. Umut, böylelikle sahih ve anlaşılır bir kelime olacaktır.

* Barış Manço ve Neşet Ertaş... Bu iki sanatçının meslek sırrı neydi?

Sanatta yeni oluş, özgün oluş gücünü yine gelenekten alır. Gelenekten beslenip yeni bir duyuş, yeni bir söyleyiş hamlesi yapan etkili ve kalıcı olabilir. Yeni olmak bir kırılma ve kopuş değildir. Yeni olmak pergel gibi bir ayağı daima kök değerlerde...

* Dizi dizi yandığımızın resmidir. Gençliğin imanını, ahlâkını TV dizileri ile çaldılar. Bu kötü gidiş engel olmak gerekiyor. Böyle bir özgürlük anlayışı olamaz. Çocuklar, gençler yanlış örnekler ile zehirleniyor. Aile ve okul günümüzde TV dizileri karşısında çaresiz, yenilmiş gibi. Bu konuda acil tedbirlerin alınması gerekir. Bazı diziler aile yapısını çözme, yıkma amacına hizmet ediyor. Bu dizilerde geneli itibarıyla eğitim-öğretim işleri hafife alınıyor. Bencil, şımarık, hedonist bireyler kahraman olarak gösteriliyor. Tüketim kültürü aşılıyor. TV dizileri ile millete bunca kötülük yapıldığı halde kimse rahatını bozup da sorgulamıyor. Sonra da diyorlar ki: "Gençler çok değiştirdi çok, bizim zamanımızda böyle miydi canım!.."

* Bekir Yıldız, "Aile Savaşları" romanında günümüz çalışma hayatının aile üzerindeki olumsuz tesirlerini anlatıyor. Aile içi çatışmalar... Modern hayat bir parçalanma, dağılma süreci olarak işliyor. Son kale olan aile, saldırılar karşısında çaresiz kalıyor. "Aile Savaşları" hazin... Bu savaşın kazananı olmayacak. Manaya, hürmete, merhamete dair duyu ve düşünceler noksan. Maddiyat hep ön planda duruyor. Sınırlı dünya hayatını kendine zehir eden modern insan ah ! İnsan, kaybettiği değerleri aramalı. Yoksa yıkımlar, acılar hep devam edecek.

TEST TEKNİĞİ

Beş seçenek arasında ezilen çocuk
Doğruyu bulmak için çılgınlar gibi
Işıksız dünyada beş kör seçenek
İlim, irfan göç eyledi

* Niğde'de yüzyıl önce Hüdavend Hatun Türbesinin de bulunduğu alan mezarlıkmiş. Şimdi burası şehir merkezine dâhil oldu. Bu şehirden

kimler geldi kimler geçti? Şu fani dünyada bir garip yolcu gibiyiz. Elde kalan güzellikler, iyilikler...

* Bu dünyayı özetleyen en sahici ifade:

"Bir varmış, bir yokmuş..."

* Politikanın bu derece insanların üzerine çöktüğü bir dönemde fikir, edebiyat, sanat, felsefe bizi sığ gerçeklikten kurtarıyor.

Gülten Akın söylemiş:

"Ah, kimselerin vakti yok

Durup ince şeyleri anlamaya"

* "Şiir neye yarar?" sorusuna şair Gülten Akın'ın verdiği cevap:

"Şiir bir şeye yarasın diye yazılmaz. Ama edinilmiş bir ön bakışınız varsa, şiire sızar. O hem dokunulmamış bir güzelliği yansıtır, hem dil içinde de olsa alışılmış yapıyı bozarak, gelecek tasarımına yardımcı düş üretir."

* Nurettin Topçu söylemiş: "Menfaat yaşamak ister, ahlâk yaşatmak ister; bir arada asla barınamazlar."

* Telefona "akıllı telefon" diyen bir toplum.

Tahtaya "akıllı tahta" diyen bir toplum.

"Akli" kendinde değil de eşyada arayan modern insan.

EŞYA insanı yok ediyor efendiler!

* Semirmiş beyazlar gibi yaşayıp tüketiyorlar. Kapitalist düzen içinde mutlular. "Huzur" veren gazeteleri var. Ümmetin ve insanlığın başına bombalar yağarken çok yıldızlı tatil düşleri kuruyorlar. Fakirliğin faziletlerini anlatıp boğaza nazır köşklerde oturuyorlar. Emek, adalet ve merhamet adına seslerini yükseltmiyorlar.

*

Merhametin unutulduğu bir devirde

Kardeşliğin unutulduğu bir devirde

Çoğalan yıkımlar, acılar, feryatlar

Kıyıda cansız çocuk bedenleri

*

O güzel kapılar hayata açılırdı

Oyun içinde çocuk sesleri

Bir kahvenin kırk yıl hatırı

Ah, evvel zaman içinde

*

Çocuklar ile güzel dünya

Çocuklar ile aydınlık

Umudu, sevinci duyuran

Çocuklar ile bir ömür

* Edebiyat dersini bilgi dersinden ziyade mana, şuur ve güzellik dersi olarak düşünmek gerekir. Liselerde okutulan edebiyat kitapları tam bir facia... Alı pullu resimleri, soruları var ama RUHU yok. Öğrenciye o kitaplar ufuk vermez.

* Bazen dergilerin eski sayılarını bulup okurum. Yaşanan zamanın olumsuzluklarından kaçıp nefeslenmek... O sararmış sayfalarda hüznü yazılar.

* Kelimeleri sevelim. Kelimeleri yaratan Allah'a şükürler olsun.

Kelimeler cümle içinde anlam kazanıyor. Yalnızlık nereye kadar!

* Güzel yarınlara duyulan hasret bugünün hakkını vermek ile gerçekleşecek.

* Okumak, yalnızlığın en saltanatlı halidir. Okumak, yalnızlığı göze alabilmek ile kaim.

*

Bir güzel haber gibi yağmur

Toprağı selamlayıp yürüdü

*

Erzurumlu İbrahim Hakkı Hazretleri söylemiş:

"Hak, şerleri hayr eyler,

Zannetme ki gayr eyler,

Ârif ânı seyr eyler,

Mevlâ görelim n'eyler,

N'eylerse, güzel eyler"

Kelebek

İsmail ÖZMEL

Ey kelebek! Yelpazeyi kesme
Kesme selamı, sevsin çocuklar.
Çiçekler rengini senden alır
Seni mutlu görmek ister kuşlar.

03.10.2015

Kalem

İsmail ÖZMEL

Ey kalem! Kâğıdın beyazına
Meftunsun, ezelden dertlenmeye.
Sevgi, mutluluk hangi kalemde
Güç mü yetmiyor, güzel yazmaya?

03.10.2015

Kitâbiyat: '55 Soruda Düşünen İnsan'

Oğuz ÇETİNOĞLU

1840-1917 yılları arasında yaşayan Fransız Heykeltıraş Auguste Rodin'in 1904 yılında tamamladığı 'Düşünen Adam' heykeli, felsefî düşünceyi çağrıştıran simge olarak kabul edilir.

'55 Soruda Düşünen İnsan' isimli eseri kültür hayatımıza kazandıran Avukat İsmail Özmel ise, heykeli yapılmamış olmakla birlikte, gerçek anlamda bir 'Düşünen İnsan'dır. 13,5 X 21 santim ölçülerinde, 116 sayfalık - hacimce küçük ve fakat muhteva itibariyle dolgun ve büyük eserinde; yanlış varsayımlarla, yanlış iddiaların önce kabul edilebilir bir tarafının olmadığını anlatıyor.

Haksızlık etmeyeyim... Kitabın yazarı, sâdece 'düşünen insan' değildir, 'derin düşünen insandır.' Aynı zamanda okuyucusunu 'derin düşünmeye dâvet eden insandır.' 'Yanışları kim düzeltecek, halkın oyları mı, politikacılar mı, aile mi, yoksa bilim adamları ve düşünürler mi?' diyerek okuyucuyu düşündürüyor.

Av. İsmail Özmel, '55 Soruda Düşünen İnsan' isimli kitabı ile okuyucuyu; tarih, kültür, edebiyat, sanat, medeniyet ve insanlık konuları üzerinde düşüncenin hür ufuklarına doğru bir yolculuğa çıkarıyor. Nehir söyleşi şeklinde devam eden yolculuk zevkli olduğu kadar faydalı da...

Söyleşi; en az 4.000 yıllık, dünyaca saygın ilim adamları Kâzım Mirşan ve Haluk Tarcan'ın belirlemelerine göre 40.000 yıllık olan Türklerin tarihini, 1071 Malazgirt Zaferimiz ile başlatanlar, hatta 942 yıllık mâziyi bile asil ve necip milletimize çok görüp 1920 üzerinde ısrar edenlerin safsata balonlarını patlatırcasına, tarihimizin gerçek başlangıcını delilleriyle ortaya koyarak başlıyor.

Sayın Özmel, kitabını yazdığı tarihte, Rahmetli Servet Somuncuoğlu, 'Damgaların Göçü / Kurgan – Ankara Güdül Kaya Resimleri' isimli şaheserini

henüz yayınlamamıştı. Fakat anlaşılıyor ki; O'nun, diğer eserlerinden haberdardır. Somuncuoğlu söz konusu eserlerinde, Türklerin; gittikleri her bölgede, kayalara resim çizmek ve yazılar yazmak suretiyle iz bıraktığını keşfettikten sonra, 3 yıllık emek sonucunda, 150.000 kilometre yol katedip, 138 gün saha çalışması ile ortaya çıkan 'Karlı Dağdaki Sır' ve daha uzun, daha yorucu çalışmalarının ürünü olan 'Sibirya'dan Anadolu'ya Taştaki Türkler' isimli eserlerini okumuş, televizyon programlarını dikkatle tâkip etmiş ve şu kanaate varmıştır:

Tarih kitaplarından Türklere ait bölümler çıkartılırsa, ortada boş bir defter kalır. Eski dünya üzerinde hiçbir millet yoktur ki kendi tarihini ve medeniyetini Türkler olmaksızın oluşturabilmiş olsun. Türkler, insanlık tarihinin ve medeniyetinin yürüyüşüne hız kazandıran, kendisinden sonra tarih sahnesine çıkan milletlerin-devletlerin oluşmasına zemin hazırlayan en eski milletlerden biridir. Atlılarımızın nal izlerinin bulunmadığı toprak, suyunu içmediği ırmak ve göl, kılıç şakırtılarının yankılanmadığı dağ, 'Allah Allah' nidalarını, Mehter Takımının 'Hücum Marşı'nı dinlemeyen ova yok gibidir.

Dünya üzerinde hiçbir millet yoktur ki, Türkler kadar geniş coğrafyada iz bırakmış olsun.

'55 Soruda Düşünen İnsan' isimli kitabın daha ilk sayfalarında bu bilgileri çağrıştıran satırlar okunduktan sonra, okuyucuya artık uyku haramdır. Kısa bir süre sonra kitabın okunuşu bitecektir. Belki yarın, belki de yarından daha kısa bir zaman sonra tekrar okumak üzere...

* * *

Av. Özmel, sağlam bir tarih şuuruna sâhip olduğu gibi, dil uzmanı kadar Türkçeye vâkıftır. Şairlik yönünü de kullanarak, ana sütü kadar saf, temiz ve benliğimizi besleyici özelliklere sâhip dilimizi sevdireyor. Aşağıdaki satırlar okuyucuyu bu gerçeğe götürüyor.

'Türkçe dünya dillerinin en yaşlılarından birisidir. Konuşulduğu coğrafyalar yönünden de sayılı dillerden birisidir ve çok geniş alanlarda konuşulmaktadır. Bu coğrafi genişlik komşu dillerle münâsebeti artırmakta ve diller birbirlerine kelime ve kavram vermekte ve etkileşim sürüp gitmektedir. Bu kelime akışı

ile alet, edevat, teknoloji, makine, edebî ve kültürel eserlerin; ticaretle ve buna benzer münasebetlerle yayıldığını; kelime alış verişine sebep olduğunu söyleyebiliriz.

Orta Asya`dan yahut da kuzey doğudan geldiği kabul edilen kavimler arasında Türklerin de olduğu bilinmektedir. 11 milyon kilometre kare olduğu hesap edilen bu büyük coğrafyanın bir yanında Rusya, diğer yanında Çin, güneyinde Hindistan vardır. Genel olarak çizdiğimiz bu sahada temas edilen büyük diller elbette Türkçeyi etkilemeye çalışmış, Türkçe de varlığını güçlendirerek kendini korumaya çalışmıştır. İki üç bin yılı geçkin bir tarihi komşuluk, yıllar süren silahlı silahsız mücadeleler ve ticaret gibi vasıtalar göz önüne alındığında, bu iki komşu dilin birbirine kelime vermemesi eşyanın tabiatına aykırıdır. Bu bakışla Türkçeden Çinceye, Çinceden Türkçeye kelime geçmiş olduğunu varsaymamız gerekmektedir. Fakat ilginçtir, her nasılsa Çinceden Türkçeye kelime geçtiği akla gelmiş de Türkçeden Çinceye kelime geçmemiştir gibi bir varsayımınla hadiseye bakılmıştır.

.....

Fazla ayrıntıya girmeden, rahatlıkla diyebiliriz ki Türkçenin yeni kelime üretme ve türetme imkânları yönünden zenginliği ve en yaşlı ve köklü dillerden birisi olması sebepleriyle kazandığı tecrübe ve sağladığı gelişmeler onun karşılaştığı yeni kültürler ve yeni diller karşısında mücadelesini kolaylaştırmış, badireli dönemlerden kazançla çıkmasını bilmiştir.'

Bu satırlar Sayın Özmel'in; Türkçenin gücüne inanan, Türkçeye âşık bir insan olduğunu fakat asla kelime ırkçısı olmadığını ortaya koyuyor.

Özellikle gençlerimiz kitabı okuduklarında; hem mensubu buldukları Türk milletini tanıyacaklar hem de dilimizi sevecekler ve koruyacaklardır. Bileceklerdir ki; Türkçemizi koruyamazsak, candan aziz vatanımız dâhil, korumamız gereken hiçbir değerimiz kalmayacaktır.

SÖZ DEMİ / A. Vehbi ECER

Kayserili şairlerden Bekir Oğuzbaşaran'ın SÖZ DEMİ başlıklı şiir kitabı sanat severlere arz edildi. 1946 doğumlu olan Oğuzbaşaran Türk Dili ve Edebiyatı öğretim görevlisi dir.1983 yılında yayınladığı NECİP FAZİLİN ŞİİRİ başlıklı kitabı ile tanışmıştım. Sanırım bu ilk kitabı idi.2007 tarihi ve izleyen yıllar arasında yedi eseri daha yayınlandı. Son eserinin adı olan SÖZ DEMİ'nin açıklaması kapak sayfasında şöyle anlatılır:

“Çayın demi olur da sözün demi olmaz mı? Demlenmemiş çay nasıl ham kalırsa söz de ham kalmış demektir. O halde sözü de çay gibi demlemek lâzım. Sözün demlenmesi için şairin şiiri üzerinde döne döne durması gerek. Ses, anlam ,duygu ,düşünce ,musiki ve hayal bakımından kıvamını bulmamış söze şiir denir mi?..

“İnsanı yaşatan nasıl kan ise, sözü. Kelamı ölümsüz kılan da onun öz suyu, kanı, demi değil midir?...”

İşte bu eseriyle Oğuzbaşaran bizlere demli şiirler sunmaktadır. Şiir güzel sanatların en çetin ve en zor olan bir türüdür. Bugünlerde önemsiz gibi algılatılmak istenen şiir, okuyanların iç dünyasında aydınlanma, ufuklarında açılma, huylarında yumuşama... oluşturur. Peygamberimiz (SAS)in hanımlarından Hazreti Ayshe'nin Arap şairlerinden “Lebid” in, “Kâb bin Malik” in, “Hassân bin Sabit” in, “Abdullah bin Revaha”nın şiirlerini ezbere okuduğunu biliyoruz. O'nun, şiirin dil bakımından önemine işaretle şöyle bir tavsiyede (Bu konu için bakınız :Vehbi Ecer; “Tarihte Lider Kadınlar ve Fatma Bacı”, sayfa:81 vd.) bulunur.

--Çocuklarınıza şiir öğretiniz ki dilleri tatlansın!..

Oğuzbaşaran, “Şiir mutlak güzellik olan Allah'ı sır ve güzellik yolunda arama işidir” ve “Anı bal yapar, fakat balı izah edemez” diyen Necip Fazıl Kısakürek hayranıdır. Gerçekten de şiir, kişilerin insani duygularını besleyen etkili sihirli bir araçtır. Şiir insanı günlük hayatın sıkıntılarından uzaklaştırır, eğitir,başka bir aleme taşır, sevindirir, heyecanlandırır. Böylesi yararları olan şiirin özellikle yeni kuşaklara sevdirmesi, tavsiye edilmesi onların disiplin kazanmasını sağlaması bakımından önemlidir.

SÖZ DEMİ'nde 59 şiir yer almaktadır.Konularına göre bir düzenleme yoktur. Ancak milli, dini , duygusal ve felsefi... diye adlandırabileceğimiz güzel şiirler yer almaktadır. İlk şiir (Ses Bayrağımız) adını taşır ve :“Senin için kanlar döktüm// Dalgalan ses bayrağımız//Dünyaya seninle baktım// Dalgalan ses bayrağımız...” kıtasıyla başlar ve : “Aşık Oğuz seni över// Herşeyden daha çoksever//Sonsuza dek büyük değer//Dalgalan ses bayrağımız.” Dörtlüğüyle sonuçlanır. Dini içerikli şiirler kitabın çoğunluğunu oluşturmaktadır. “O'ndan Başka İlah Yoktur” başlığı altında yer alan onüç dörtlükten oluşan şiirin ikisi şöyledir “Var diyenler yanılırlar//O'ndan başka İlah yoktur//Münkir diye anılırlar// O'ndan başka İlah yoktur...//Oğuz der, müjdeler olsun//O Rabb'e secdeler olsun// Gündüzler, geceler olsun// Ondan başka İlah yoktur”. (Sıfırla Sonsuz Arasında) başlıklı şiirde farklı bir konu dillendirilir.Bu şiirin ilk ve son kıtası şöyledir: “Kulağa ezan okunuyor// Bebekle ihtiyar arasında//Ömür kumaşı dokunuyor// Doğumla mezar arasında... “Dünya bir han, konan göçecek//Herkes ektiğini biçecek//Ne insan ebedi, ne böcek// Sonsuz nurla nar arasında. (Gözlerin) adlı duygu dolu şiirden bir dörtlülle konuyu sonlandırırken ,renkli karton kapaklı, nefis baskılı, 108 sayfayı bulan ve şiir sanatının teknik kurallarına ve ahlaka uygun ... şiirleri içeren bu eseri şiir sevenlerine tavsiye ederim.

Kitabın künyesi: Bekir Oğuzbaşaran ,SÖZ DEMİ, Konya,2013

Erdal Noyan'ın 'Öteki Osmanlı' Adlı Eseri

Mehmet BAŞ

Erdal Noyan'ın Öteki Osmanlı kitabını okuyunca bir Osmanlı şehrinin ara sokaklarında dolaşmış hissinde kapıldım. Sokağın bir köşesinde isyan türküleri haykıran Dadaloğlu ile diğer bir köşesinde Harname'nin yazarı Şeyhi ile karşılaştım. Ertuğrul Gazi'den Ali Kuşçu'ya daha bir çok sima ile yolum keşişti.

Kitap farklı farklı desenlerle süslenmiş muhteşem bir halıyı andırıyor. Osmanlı'nın her rengini okuyucuyla buluşturuyor. Farklı pencerelerden aynı yere, aynı yerden farklı pencerelere bakabilmek kitabı daha da güzelleştirmiş.

Yazar eserinde, geçmiş ve geleceği bir potada eriterek insanın yeryüzü macerasını Öteki Osmanlı'yla tabloluşturuyor. Bir ressam titizliğiyle her rengin hakkını veriyor. Kelimeleri bir gökkuşağı gibi kelamın göklerinde açıyor.

Keskin, toptancı ve yargılayıcı bir bakış açısından uzak olan Öteki Osmanlı yazarın şiirimsi üslubu ile okuyucuyu yormadan nice bilgi hazinelerinin kapısına götürüyor.

Noyan, zengin içeriği ve muhteşem üslubu ile sanki bir ziyafet sofrası hazırlamış. Tarih ile edebiyatı bir araya getirmek ve realiteden kopmadan bunu aktarabilmek gerçekten ustalık istiyor. Öteki Osmanlı'da bu ustalığın izini görmek mümkün

Öteki Osmanlı bitmesin diye yavaş yavaş yenilen güzel bir yemeğe benziyor. Kitabı eline alan bir okuyucu için zamanın nasıl geçtiğini fark etmesi çok zor. İnsan geçmişe ait izlerin bu kadar beliş bir şekilde anlatılması karşısında gerçekten büyüleniyor.

Geçmişten günümüze doğru büyümlü bir yolculuk yapmak isteyenler için Öteki Osmanlı bir başucu kitabı olmaya aday. Her satırında titiz ve müdekkik bir kalemin izini görmek de başlı başına bir mutluluk.

Şeyh Bahaeddin Doğan Zaviyesi

Nevzat TOPAL*

Giriş

Selçuklular devrinde önemli bir merkez olan ve kısa süre başkent konumunda bulunan Niğde'nin Karamanoğulları devrinde de önemini muhafaza ettiği görülmektedir. Osmanlılar, Karaman memleketine (vilayeti) 1474 yılından sonra hâkim olabildiler. Niğde'nin de içinde bulunduğu Karaman memleketini Karaman Vilayeti veya Karaman beylerbeyliği adı altında birleştirdiler. Bölgeye hâkim olan Osmanlı Devleti'nin Karaman vilayetindeki evkaf, tımar ve hasların kontrollerini yaptılar ve bu teftişlerin neticelerini defterlere kaydettiler¹.

Bahaeddin Doğan Zaviyesi'ne ait ilk kayıtlar Osmanlılar tarafından bölgede gerçekleştirilen vakıf defterlerinde bulunmaktadır.

Bahaeddin Doğan Zaviyesi

Zaviyeye ismini veren Şeyh Bahaeddin Doğan'ın aslen Horasanlı olduğu; Melendiz de bulunan Şeyh Muhlis Dede ile Şihlar'daki Çomak Dede'nin Şeyh Bahaeddin Veli'nin kardeşleri olduğu ileri sürülmektedir. Şeyh Bahaeddin Veli hazretlerinin Nakşibendi tarikatı şeyhlerinden olduğu söylenmektedir². Akif Dünder tarafından yapılan çalışmada Şeyh Bahaeddin veli hazretleri hakkında Kuddûsî Baba'nın eserinde sitayişle bahsettiği belirtilmektedir³. Ancak Kuddûsî Baba'nın eserinde ismi sitayişle geçen Bahaeddin Nakşibend Nakşibendi tarikatının kurucusu olup 3 Rebiü'l-evvel 791 (2 Mart 1389) tarihinde Buhara yakınında doğduğu köy olan Kasrıhindüvan köyünde vefat etmiştir⁴. Kuddûsî Baba'nın eserinde konu ile ilgili verdiği bilgiler incelendiğinde Akif Dünder'in verdiği bilgileri teyit etmek mümkün görünmemektedir.

Şeyh AhmedKuddûsî Baba'nın tasavvuf hayatına babasının etkisiyle

Nakşibendî olarak atandığının kendi ifadelerinden anlaşıldığı belirtilmektedir.⁵

“Peder efendimiz rahmetüllâhiteâlâ, tarikat-ı Şeyh Muhammed Bahâeddîn-i Nakşibendî ks.’den icazet vermegin, ihvânımızaevrâd-ı mutebere kıratınaicâzetverirdüm. Birkaç seneden beri tarikatı Şeyh AbdülkâdiriCîlânî icazet verür oldum. Zira, tarikat-ı Nakşibendiyye’dezühd-ü takvâ ve riyâzât ve şübühattanvech üzere teverrü etmeyince istifâza ve istifade olunmak ender olduğu mücerreb ve muhakkak olmağın, bir gece eşref-i vakitte Semî, Basîr, Karîb, Mucîbtebâreke ve teâlâ ve tekebbür hazretlerine tazarru ve temellük eyleyüb dedim ki: Yârab, senin velin Bahâüddîntarîki pek güzel ve lâkin biz ve ihvânımız gâfiller ve câhiller ve gümrahlarız (yoldan çıkmışlarız)”.

Zaviye günümüze gelmemiştir. Şeyh Bahaeddin veli adına zaviyenin yerinde yapıldığını düşündüğümüz türbede⁶ bulunan bir tabloda Şeyh Bahaeddin’in Horasan Şehrinin Doğan köyünden geldiği için Bahaeddin Doğan adını aldığı, neslinde geride kalanların Niğde’de Özdoğan soyadıyla yaşadığı belirtilmektedir.⁷

Zaviye’nin bugün türbenin bulunduğu yer olan Eski Saray Mahallesi, Kible Sokakta Kible caminin güneyinde olduğu düşünülmektedir⁸. Zaviye Karamanoğlu eseridir. M. Akif Erdoğan “Karaman Vilâyeti Zâviyeleri” başlıklı makalesinde Niğde zaviyeleri arasında Baheaddin Doğan Zaviyesinin ismini de zikretmektedir.⁹

Osmanlıların Karaman memleketini almalarından sonra bölgede düzenlenen ilk vakıf defteri H.881/M. 1476 yılına aittir. Adı geçen defter, Ankara Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Kuyûd-ı Kadîme Arşivi’nde, Kubbe Altında Müdevver, Atîk Konya Vakfı ismini taşıyan 564 numara ile kayıtlıdır.¹⁰ Fatih Sultan Mehmed’in emri ile 881/1476 senesinde Kadı Muslihiddin ve Kâtip Kasım tarafından hazırlanan defter sadece bir vakıf defteri olmayıp mülk kayıtları da yer almaktadır. 91 sayfadan ibaret olan bu defterin 61 ile 65 sayfalar arası Niğde Nahiyeleri ve Şücaüddin ve Anduğu Vakıfları ile Niğde Mescitlerinin vakıflarından bahsetmektedir. Defterin 88. sayfasında ise Niğde Vilayeti, Şamardı (Çamardı) ve Melegübalı (Derinkuyu) mülkleri hakkında bilgi verilmektedir.¹¹ Bu defter 1958 senesinde Feridun nafiz

uzluk Tarafından da yayınlanmıştır¹². 1476 senesinde düzenlenen bu defterde zaviye hakkında bilgi yer almamaktadır.

İkinci vakıf defteri ise H.888/M.1483 yılına ait olup ilk defterden yaklaşık yedi yıl sonra düzenlenmiştir. Bu defter İstanbul Belediyesi, Taksim Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet Tasnifi O.116/1 numarada kayıtlıdır.110 varak olan defterin 94/b-105/a varakları arası Niğde Nevâhî, Niğde mescitleri, Bor Mescitleri ve Anduğu (Altunhisar) kazası vakıfları hakkında bilgiler içermektedir¹³. Bu defter Fahri Coşkun tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanmıştır¹⁴. Adı geçen defter Hamza Bey oğlu Murat Çelebi ve Kâtip Mehmed tarafından hazırlandığı için Murad Çelebi Defteri olarak adlandırılmıştır. Defter Fahri Coşkun ve Akif Erdoğan tarafından hazırlanan makaleler ile ayrıca değerlendirilmiştir¹⁵.

1483 yılında Murad çelebi ve Kâtip Mehmed tarafından düzenlenen defterde zaviye hakkında bilgi yer almaktadır. Niğde merkezde gösterilen zaviyenin mutasarrıfları olarak Ali ve Hacı Mehmed'in olduğu belirtilmektedir. Yine defterde harap durumda olan zaviyenin Ali ve Hacı Medmed tarafından tamir edildiği belirtilmektedir¹⁶. Defterde yer alan bilgiler ve vakıf gelirleri şu şekildedir.

Vakf-ı Zâviye-i Bahâeddîn Doğan der nefsi Niğde hâriç ez defter der tasarruf-ı Ali ve Hacı Mehmed be- mektûb-ı Sultan Cem tâlebekâ-hubuk'asıharâp olmuş imiş mezkûrînta' mir edip ihyâ etmişler.

Zemin-i Bahâeddin Doğan
der-karye-i Homa tâbî'-i
Melenduz fî-sene 50

Zemi-i bâğ-ı köhne
der-karye-i Aravani
fî-sene 10

Fırın-ı habbâz
fî-sene 50

Nıfs-ı dükkân-ı seyyâf
fî-sene 30

Zemin-i der zîr-i Kösengin
fî-sene 30

Zemîn der-karye-i Ağın
Fî-sene 10

Yekûn 180¹⁷

Zaviyenin yıllık 180 akçe geliri bulunmaktadır. Vakıfları arasında Melendiz'e tabi Homa? Karyesinde Bahaeddin Doğan'a ait zemin, Aravani (Kumluca) karyesinde bağ, ekmek fırını, kılıç dükkânı ile Ağın ve Kösengin karyelerinde zemin bulunmaktadır.

Zaviye hakkında 1535? yılında düzenlenmiş olabileceği ileri sürülen Karaman Vilayeti vakıflarında bilgiler yer almaktadır. Bugün Bulgaristan'da bulunan defterin orijinali Seyit Ali karaman tarafından günümüz Türkçesine transkript edilerek yayınlanmıştır¹⁸. Zaviyenin geliri 180 akçeden 330 akçeye yükselmiştir. Bu defterde yer alan vakıf gelirlerinin bir kısmı 1483 yılındaki gelirle ile paralellik göstermektedir. 1535 yılında vakıf gelirleri arasında Aravan'da (Kumluca) köhne bağ, Niğde'de ekmek fırını, Ağcain karyesinde zemin ve zaviye yakınında (Şeyh) Bahâeddin'e ait zemin gösterilmektedir. 330 akçe olan yıllık gelirin gelip gidenlere tahsis edildiği ve fazlasının Şeyh olanların tasarrufuna verildiği kaydedilmiştir.

Zaviye hakkında bilgi veren başka kaynaklarda mevcuttur. Mustafa Oflaz tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada 16. Yüzyılda Niğde ve Bor'da bulunan zaviyeler arasında Bahaeddin Zaviyesi'nin ismini zikretmektedir¹⁹.

Zaviye varlığı hakkında 20. yüzyılın başlarında kaynaklarda bilgiler bulunmaktadır. 1322/1914 senesi Konya Vilayet salnamesinde Niğde'de yer alan tekye ve zaviyelerin listesi verilirken Niğde kasabasında bulunan zaviyeler arasında Şeyh Bahaeddin Veli Zaviyesi de yer almaktadır²⁰.

Ayrıca Avram Galanti tarafından 1951 tarihinde yayınlanan bir çalışmada Niğde'de bulunmuş olan zaviyeler arasında Doğan Bahaeddin Bey Zaviyesi'nin isminden bahsetmektedir. Ancak zaviyenin mevcut durumu hakkında bir izah yer almamaktadır²¹.

Günümüze sadece ekte resimleri yer alan türbe hali gelmiştir. Türbe daha önce zaviyenin bir bölümü mü yoksa zaviye yıkıldıktan sonra burada bir türbe mi yapıldığı bilinmemektedir. Akif Dünder tarafından 2001 yılında hazırlanan Yüksek Lisans tezinde ise Şeyh Bahaeddin Veli hakkında anlatılan menakıpnamelere yer verilmiştir²². Hazırlanan bu türbenin kare planlı ve çatı ile örtülü olduğu belirtilmektedir. Türbe içerisinde iki sandukanın bulunduğu; ön tarafta bulunan büyük sandukada Şeyh Bahaeddin Veli hazretlerinin diğer sandukada ise hanımının yatmakta olduğu ifade edilmiştir.

Şeyh Bahaeddin Veli'nin menkıbeleri hakkında çeşitli rivayetler vardır. Akif Dünder'ın Mehmet Şahiner'den dinleyerek naklettiği rivayetler aşağıdadır.

Bu rivayetlerin birisinde şu ifadeler yer almaktadır.

Şeyh Bahaeddin'in torunlarından olan bir zat, türbenin yakınındaki bir evde yaşamış ve türbenin bakım ve temizliği ile meşgul olurmuş. Bu zat bazı işleri sebebiyle bir gün evi Allah'a emanet edip ailesiyle başa gitmiş. Evin boş olmasını fırsat bilen bir hırsız herhangi bir şeyi alıp götürme fırsatı bulamamış. Çünkü Şeyh Bahaeddin Veli hazretleri evi muhafaza altına alarak, hırsız evde bulunan bir kazanın içine oturtmuş, hırsız ne kadar çabalasa da buradan çıkıp kurtulamamış. Akşamleyin ev sahibi evine geldiğinde hırsızın bu şaşkıncı manzarası ile karşı karşıya kalmış. Yapacak bir şey kalmayınca hırsız, ev sahibine yalvararak "ne olur beni buradan çıkartın! Beni buraya aksakallı bir ihtiyar soktu. Ben yaptıklarından çok pişmanım. Artık bir daha hırsızlık yapmayacağım." demiş. Ev sahibi bu hadisenin Şeyh Bahaeddin Veli'nin bir kerameti olduğunu anlayarak türbenin bakımına daha çok özen göstermeye başlamış.

Şeyh Bahaeddin Veli hakkında söylenen diğer bir rivayette şu bilgiler yer almaktadır.

Türbenin yakınında bir evde oturan bir kadına bir pîr-i fani gelerek "hemen çocuğunu al ve dışarı çık" demiş. Buna bir anlam veremeyen kadın, yine de dışarı çıkar. Kısa bir müddet sonra oturmuş olduğu ev tamamen çöker. Kadın ve çocuğu yıkıntıları altında kalmaktan kurtulmuş olur. Kadın kendisine ikaz eden bu şahsın Şeyh Bahaeddin Veli Hazretleri olduğunu olaydan sonra anlar.

Şeyh Bahaeddin Veli hakkında anlatına başka bir rivayette ise şu

bilgiler verilmiştir.

Anlatıldığına göre Şeyh Bahaeddin Veli, pisliği hiç sevmemiş. At ve merkeplerin yaygın olarak kullanıldığı bir dönemde bir kısım insanlar, binek hayvanlarını türbenin önüne bağlarmış. Bu bağlanan

Sonuç

Şeyh Bahaeddin Veli'nin kimliğini kaynaklarda yer alan kayıtlarla tam olarak ortaya koymak mümkün görünmemektedir. Ancak Şeyh Bahaeddin Veli'nin Niğde'de Karamanoğulları döneminde yaşadığı söylenebilir. Karaman Vilayeti hakkında düzenlenen 1476 defterinde Bahaeddin Doğan zaviyesinden bahsedilmez iken, bundan yedi yıl sonra düzenlenen 1483 tarihli defterde zaviye hakkında kayıtlar yer almaktadır. Bu kayıtlarda Ali ve Hacı Mehmed tasarrufunda bulunan zaviyenin harap durumda olduğu ancak tamir edildiği kaydedilmiştir. Daha sonraki kayıtlarda da zaviyenin mevcudiyeti hakkında bilgiler yer almaktadır. 1322 (1914) tarihli Konya Vilayet Salnamesi'nde zaviye hakkında bilgi yer almakta olup bu tarihte zaviyenin mevcut olduğu görülmektedir. Zaviye'nin zaman içerisinde şehirde yapılan imar faaliyetleri sırasında yıkılmış olmalıdır. Bugün zaviyenin yerinde ekte resimleri yer alan türbenin bulunduğu düşünülmektedir.

Kaynaklar

- ERDOĞRU, M. Akif, "Kanunî'nin İlk Yıllarında Karaman Vilâyeti", Tarih İncelemeleri Dergisi, VIII/1993, s. 37-50.
- DÜNDAR, Akif, Niğde ve Çevresinde Ziyaretler ve Ziyaret Yerleri, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), kayseri 2001.
- ALGAR, Hamid, "BahâeddinNakşibend", DİA, IV, s. 458-460.
- Kuddûsî, Şeyh Ahmed, KuddûsîDivânı, Hazırlayan: Fehmi Kuyumcu, Ankara 1982.
- ÜNVER, Mustafa, "Borlu Kâdiri Şeyhi AhmedKuddûsî (1769-1849) ve Şiirlerinde Kur'ân-ı Kerim'e Yaptığı Atıflar", Omü İlahiyat Fakültesi Dergisi, 16 (2003), s. 129-184.
- ERDOĞRU, M. Akif, "Karaman Vilâyeti Zâviyeleri", Tarih İncelemeleri Dergisi, IX/1994, s. 89-158.
- Ankara Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Kuyûd-ı Kadîme Arşivi, Tahrir Defteri, Nr. 564.
- TOPAL, Nevzat, "Karaman Eyaleti Vakıf Defterinde Niğde Vakıfları", Journal of World of Turks, 4/2 (2012-Güz), s. 123-147.
- UZLUK, Feridun Nâfiz, Fatih Devrinde Karaman Eyâleti Vakıfları Fihristi, Vakıflar Umum Müdürlüğü Neşriyatı, Ankara 1958.
- İstanbul Belediyesi Taksim Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet Tasnifi No: 116/1.
- COŞKUN, Fahri, 888/1483 Tarihli Karaman Eyaleti Vakıf Tahrir Defteri (Tanıtım, Tahlil ve Metin), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1996.
- Fahri Coşkun, "888/1483 Tarihli Karaman Eyaleti Vakıf Defteri", Vakıflar Dergisi, 33 (Haziran 2010), s. 15-52.
- M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilâyetinde Vakıflar-I", Tarih İncelemeleri Dergisi, XVIII/1 (Temmuz 2003), s. 119-160.
- M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilâyetinde Vakıflar-II", Tarih İncelemeleri Dergisi, XVIII/2 (Aralık 2003), s. 99-140.

M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilâyetinde Vakıflar-III", Tarih İncelemeleri Dergisi, XIX/1 (Temmuz 2004), s. 119-154.

M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilâyetinde Vakıflar-IV", Tarih İncelemeleri Dergisi, XIX/2 (Aralık 2004), s. 141-176.

KARAMAN, Seyit Ali, Karaman Vilâyeti Vakıfları, Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları NO:64, Kayseri 2009, s. 273.

OFLAZ, Mustafa, 16. Yüzyılda Niğde Sancağı, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1992, s. 135.

Konya Vilayeti Salnamesi 3332, İstanbul 1332, s.

GALANTİ Avram, Niğde ve Bor Tarihi, Tan Matbaası, İstanbul 1951.

Dipnot

*Doç. Dr., Niğde Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi, nevzattopal@hotmail.com

(1)M. Akif Erdoğan, "Kanunî'nin İlk Yıllarında Karaman Vilâyeti", Tarih İncelemeleri Dergisi, VIII/1993, s. 37 (37-50)

(2) Akif Dündar, Niğde ve Çevresinde Ziyaretler ve Ziyaret Yerleri, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), kayseri 2001, s. 34.

(3)Akif Dündar, Niğde ve Çevresinde Ziyaretler ve Ziyaret Yerleri, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), kayseri 2001, s. 34.

(4)Hamid Algar, "Bahâeddin Nakşibend", DİA, IV, s. 458-460.

(5)Kuddûsi, Şeyh Ahmed, Kuddûsi Divânı, Hazırlayan: Fehmi Kuyumcu, Ankara 1982, s. 26-27; Mustafa Ünver, "Borlu Kâdiri Şeyhi Ahmed Kuddûsi (1769-1849) ve Şiirlerinde Kur'an-ı Kerim'e Yaptığı Atıflar", Omü İlahiyat Fakültesi Dergisi, 16 (2003), s. 138-139. (129-184).

(6)Eski Saray mahallesi, Kible Sokakta Kible caminin güneyinde yer almaktadır.

(7)Türbe içerisinde bulunan Seyh Baheaddin hakkında bilgi veren tanıtım yazısı.

(8)Bugün Şeyh Bahaeddin Veli Türbesi olarak yer alan binanın daha önce zaviye olduğu düşünülmektedir. Bugün zaviye özelliği bozulmuş bir yapı görünümündedir.

(9)M. Akif Erdoğan, "Karaman Vilâyeti Zâviyeleri", Tarih İncelemeleri Dergisi, IX/1994, s. 89.

(10)Ankara Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Kuyûd-ı Kadime Arşivi, Tahrir Defteri, Nr. 564.

(11)Nevzat Topal, "Karaman Eyaleti Vakıf Defterinde Niğde

(2012-Güz), s. 124.

(12)Feridun Nâfiz Uzluk, Fatih Devrinde Karaman Eyaleti Vakıfları Fihristi, Vakıflar Umum Müdürlüğü Neşriyatı, Ankara 1958.

(13)İstanbul Belediyesi Taksim Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet Tasnifi No: 116/1 (bundan sonra M.C. 116/1 şeklinde kısaltılacaktır)

(14)Fahri Coşkun, 888/1483 Tarihli Karaman Eyaleti Vakıf Tahrir Defteri (Tanıtım, Tahlil ve Metin), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1996, s. 154-172.

(15)Fahri Coşkun, "888/1483 Tarihli Karaman Eyaleti Vakıf Defteri", Vakıflar Dergisi, 33 (Haziran 2010), s. 15-52; M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilâyetinde Vakıflar-I", Tarih İncelemeleri Dergisi, XVIII/1 (Temmuz 2003), s. 119-160; M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilâyetinde Vakıflar-II", Tarih İncelemeleri Dergisi, XVIII/2 (Aralık 2003), s. 99-140; M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilâyetinde Vakıflar-III", Tarih İncelemeleri Dergisi, XIX/1 (Temmuz 2004), s. 119-154; M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilâyetinde Vakıflar-IV", Tarih İncelemeleri Dergisi, XIX/2 (Aralık 2004), s. 141-176; Nevzat Topal, "Karaman Eyaleti Vakıf Defterinde Niğde Vakıfları", s. 125.

(16)M.C. 116/1, 98/b

(17)M.C. 116/1, 98/b; M. Akif Erdoğan, "Murad Çelebi Defteri: 1483 Yılında Karaman Vilâyetinde Vakıflar-III", Tarih İncelemeleri Dergisi, XIX/2004, s. 152; M. Akif Erdoğan, "Karaman Vilâyeti Zâviyeleri", s. 153; Fahri Coşkun, agt, s. 161-162; Fahri Coşkun, agm, s. S. 46.

(18)Seyit Ali Karaman, Karaman Vilâyeti Vakıfları, Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları NO:64, Kayseri 2009, s. 273.

(19)Mustafa Oflaz, 16. Yüzyılda Niğde Sancağı, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1992, s. 135.

(20)Konya Vilayeti Salnamesi 3332, İstanbul 1332, s. 567-568.

(21)Avram Galanti, Niğde ve Bor Tarihi, Tan Matbaası, İstanbul 1951, s. 48.

(22)Akif Dündar, Niğde ve Çevresinde Ziyaretler ve Ziyaret Yerleri, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), kayseri 2001, s. 34.

RÜYANA GİRDİ Mİ?

Engin NAMLI

Rüyana girdi mi gizemli halim
Bir can taşıyorum bedenden ayrı
Hüzne ilişmeden dönsen sağ salim
Özlem nöbetlerin yetiyor gayrı

Tutkuların narı düşer serime
İçimden dışıma başlar erime
Karışır yaşlarım soğuk terime
Özlem nöbetlerin yetiyor gayrı

Sabır düşkünü ol diyorsan şayet
Efkârdan olamam akla mukayyet
Sevgime reva mı bunca eziyet
Özlem nöbetlerin yetiyor gayrı

Desende gönlümden yok müdahale
Senden uzaklaşır her bir merhale
Ne oldu da düştü kalpler bu hale
Özlem nöbetlerin yetiyor gayrı

Tövbe

Murat ALP

Aşkınla eyledin müebbet mahkûm
Sevdan olmadan affıma tövbe.
Sen varken ölüm, olsa da uykum
Hayata gözümü açmaya tövbe.

Yaşama gerekli verilen ruhsat,
Canlıya emanet edilmiş hayat,
Vücudum etse de nefesle rahat,
Sen olmadan gelen rahata tövbe.

İnsan yaşıyorken yalan dünyada
Yaptığı tüm şeyler sorulur ona,
Cennet ve cehennem sunulan vaha,
Sen olmadan gelen cennete tövbe.

Gülmeler küskündür üzüntü benim
Mutluluk haramdır keder kefenim
Acı lime lime etse bedenim
Sen olmadan gelen dermana tövbe.

Bilmem Murat daha ne desin sana
Kim katlanır böyle çılgınca aşka,
Hayalin ve düşün olsa da başka,
Seninle olmayan hayale tövbe.

“İstinye Suları”nda Anılara Yolculuk

-Oktay Akbal’ın Bir Hikâyesine Derkenar-

Kibar AYAYDIN

Oktay Akbal, anı, deneme ve öyküyü birleştiren terkipçi bir yazardır. O, öykülerindeki kurgusal yapıyı, daha çok kendi yaşamışlıklarından yola çıkarak oluşturmuştur. Belleğindeki hatıralar, onun kimi öykülerinin ana izleğini oluşturur. Bu öykülerin bazılarında açıkça bir Abdülhak Şinasi Hisar ile bir Tanpınar edası bulmak mümkündür. Hikâyelerinde, denemenin kendine özgü havasını da yakalayan Oktay Akbal; öykü-kahramanlarına el altından yaptırdığı açıklamalar ile bir Ahmet Mithat olarak karşımıza çıkar. Aslında böyle yapmakla da okuyucuyu düşündürmek ve onu kendi atmosferi içine çekerek bir şeyler hissettirmek ister. Deneme ile anının müşterek beraberliğinden neşet eden bu öykücükler, okuyucuyu sıkmadan ilerler. Oktay Akbal’ın öykülerini, “Öykücük” olarak nitelendiren Doğan Hızlan, onları bir “yaşam öyküsü” olarak görür; *“Bir gökkuşağı kadar renkli ve göz alıcı gündelik yaşamın kişinin belleğinde, duygu ve düşünce dünyasında bıraktıkları, Akbal’ın kaleminde bize ‘ben’in serüveni olarak” aktarılır. “Anıların zengin dünyasını Akbal kadar etkileyici ve duyarlı anlatan yazarımız çok azdır. O yalnızca bu anıları anı olarak kullanmaz, bugünü etkilediği oranda önem verir. Anılar onun için çağrışımlar zenginliğinin saklandığı hazinedir.”*¹

Hikâyelerinin genel çerçevesi “Sait Faik” ile “Memduh Şevket Esendal” tarzında olan Oktay Akbal, üslup sahibi lirik bir “anı” öykücüdür. Küçük yaşlarda öğrendiği Fransızca ona Fransız klasiklerini, orijinalinden okuma fırsatı vermiştir. Gide, Duhamel, Griaudoux, Alain, Fourtnier, Sartre, Anoihl bunlar arasındadır. Rus edebiyatına da ilgi duymuş Çehov’ da Gorki’ye kadar pek çok yazarı okumuştur. Oktay Akbal; Feridun Andaç’ın nitelemesiyle; *“Yazarak gören gördükçe da yazan biridir.”*² Onun öykülerinde insanoğlunu ilgilendiren her şey birkaç sayfayla da olsa küçük bir kurgu sarmalına dönüştürülebilir. Akbal bir mülakata verdiği cevapta kendi “küçük hikâye” sini

şöyle açıklar: *“Bir olay, bir insan, bir anı, bir düş, bir gözlem, bir burukluk, bir mutluluk anı... Ne bileyim, insanoğluluyla, dünyayla ilgili bir yaşam süresi. Birkaç sayfa içinde, en özlu, en kısa, en etkili, en kalıcı bir biçimde okurlara, yani bizden başkalarına sunmak bunları... Bir günce tutarcasına, bir mektup yazarcasına kendimize, kendimiz sandığımız birine, kendimiz kadar yakın saydığımız kişilere...”*³

Erken yaşlarda kitaplara karşı büyük bir sevgisi olan Oktay Akbal; ilk gerçekçi köy romanını yazan, devlet adamı ve yazar Niğdeli Ebubekir Hâzım Tepeyran’ın anne tarafından torunudur. Onun yetişmesinde kültürlü bir aile çevresinden aldığı terbiyenin büyük etkisi vardır. Okumaya ve yazmaya karşı ilgisi çocuk denecek yaşlarda başlar. *“ilk imzalı yazısı edebiyat öğretmeni Zahir Güvemli tarafından resimlenerek İkdam gazetesinde yayınlanan ‘Ana Katili’ adlı öyküdür. Ancak, daha önce Tahsin Demiray’ın çıkardığı Ateş, İskender, Fikret Sertelli’nin çıkardığı Çocuk Duygusu gibi çocuk dergilerinde de yazıları yayımlanmıştır.”*⁴

Oktay Akbal yaşamı boyunca pek çok şeye şahit olmuş bir öykücüdür. Kenar mahallelerde köhne evlerde yaşayan insanların sefaletini gördüğü gibi insanî değerlere lakayt kalan bir zümrenin varlığını müşahede etmiştir. O, böylece hem bu insanları, hem de zevk ve eğlence düşkününü insanları öykülerinde inşa etmiştir. Öykülerindeki bu tür sorgulamalar Akbal’ın “insan merkezli” bir bakış açısına sahip olduğunu gösterir. Akbal’ı “klasik” yazarlarımız arasında gören Haluk Öner; bunun sebebini “metinlerinin yazarını, okurla değil insanla, insani değerlerle bağıntı kuran bir yapıya sahip oluşuna” bağlar. *“Yani Akbal’ın metinleri, okurdan önce bütünüyle insan merkezli bir içeriğe sahiptir.”*⁵

Hatıralar Sarmalı

Oktay Akbal’ın hatıralar sarmalında İstanbul’un tarihi ve kültürel dokusu önemli bir yer tutar. Gençliğinin geçtiği ikinci dünya savaşının boğucu havası, onu karamsar hale getirmiştir. Akbal, savaş yıllarının yıkıcılığına karşı geçmişin, daha çok da çocukluğun, hülyalı atmosferine sığınmıştır. Oktay Akbal’ı, *“Lekesiz, saf ve aydınlık bir çocuk yüzü...”*⁶ gibi gören Hilmi Yavuz; bu hülyalı atmosfer içinde onu, kendi şahsî masalını yaşayan biri olarak değerlendirir. Akbal, çoğu hikâyelerini bu masalsı anıların gölgesinde

kaleme almıştır. Ahmet Kabaklı'nın yerinde tespitiyle; *"Hâlihazırdaki mutsuzluk ile hayâl edilen mutluluk arasındaki gidiş-gelişler onun eserlerinin örgüsünü teşkil eder."*⁷ Öykülerinin büyük bir çoğunluğuna bu gidiş-gelişlerden kaynaklanan "ân"lık hatırlayışlar yansır. Oktay Akbal, Behçet Necatigil'in ifade ettiği gibi; *"hayatın monoton akışını değiştiremeyen, değiştirmek istedikçe gelenekler, görenekler, çevrenin yadırgayış ve ayıplayışlarıyla yine eski çizgilerine dönmeye mecbur kalan insanoğlunun bunalışlarını işleyen bir hikâyecidir."* Onun hikâyelerinde *"yaşanırken acı veren olaylar, uzaklaşıp hâtıra olunca tatlı birer rüya haline gelmiştir. Teselli yaşanmakta olanda değil, yaşanmıştır, çocukluktur."* Onun sıklıkla çocukluk günlerine dönmek isteyişi, şimdinin insafsız gerçeklerinden sıyrılmak isteyişidir. Geçmiş bu yönüyle Akbal için bir sığınaktır.⁸ Oktay Akbal öykülerinin çerçevesini *"Çocukluğun simgelediği geçmiş, savaşın simgelediği yaşanmakta olan, düşlerin simgelediği gelecek"*⁹ belirler. Bu bağlamda Oktay Rifat'ın; *"Anılar kuşlar gibi konacak dal arar"* mısrası, "Oktay Akbal hikâyesi"nin bir bakıma omurgasını oluşturur. Ethem Baran'ın da ifade ettiği gibi, Oktay Akbal; *"Bir duygudan, pek de önemli olmayan bir anıdan, izlenimden yola çıkan öyküler çağrışımlara dayanarak, başka duygularla harmanlanarak kendi yolunu buluyor, sorgulayarak, bakış açılarını çeşitlendirerek çoğunlukla yeni bir yargıya varıyordu."*¹⁰

Oktay Akbal'ın hümaniter yapısı, varlığa ve eşyaya bakışında kendini oldukça hissettirir. Bu bakışın kazandırdığı geniş açı öykülerde kurgusal bir varlık ya da kahraman olarak ortaya çıkar. Oktay Akbal hikâyeleri, "ben" merkezli "anı-deneme" öykülerini oluşturur. *"Oktay Akbal, öyküyü, kurgu tahkiye, olay örgüsü olarak değil, anı parçacıklarının dramatize edilmesi, giderek bir temanın çeşitli görüşlerle doğrulanması olarak algılar. Öykülerinin sonunda mutlaka bir yargıya varır; anlattıklarını, aforizmalara, felsefî bir görüşe dayandırır. Bir duyguyu bir düşünceyi kişisel düşüncelerinin ispatı için gündeme getirir. İşte tam burada öyküler denemeye yaklaşır, deneme ve öykü birbirinin içine girer"*¹¹ O, çevreye hep kendinden bir şeyler katarak bakar. İyimser anlayışın egemen olduğu öykülerde merkez mekân İstanbul olmakla birlikte, merkezden çevreye yayılan bir şehir algısı vardır. İstanbul'un tarihî silüeti, öykülerin mekânsal varlığını çerçevelemiştir. Bu mekânsal varlığa eşlik eden iç-monologlar

vasıtasıyla anlatıcı kahramanın ruhî portresini ortaya çıkarabiliriz. Anlatıcı-kahraman, İstanbul'u seven ama bunu kendi yalnızlığı bağlamında inşa eden, İstanbul mekânlarını "bir sevda masalı" halinde ortaya koyan bir insandır. Bunun yanında Oktay Akbal'ın öykülerinde isimlerine rastladığımız şair ve yazarlar onun bizzat tanıştığı ve diyalog kurduğu yazar ve şairlerdir. Yahya Kemâl, Ziya Osman Saba, Cahit Sıtkı Tarancı, Ahmet Hamdi Tanpınar gibi... Özellikle Ziya Osman Saba'nın onun gözünde ayrı bir yeri vardır. "Şair Dostlarım" da bu dostluğun bütün emareleri vardır. Selim İleri bu dostluğu "Bugün varlığına çok ihtiyaç duyduğumuz, gerçek 'gönül adamı'nın bir vasfı olarak görür."¹²

"İstinye Suları"nda

"İstinye Suları" Oktay Akbal'ın anı-deneme "öykücüğü" diyebileceğimiz izlenimsel bir hikâyesidir. İstanbul aşığı olan anlatıcı-kahraman bir gün öğle saatlerinde, kimsenin olmadığı bir zamanda Sirkeci'den vapura binip, Boğaz iskelelerini gezmeye gider. "Bir süre tek başına olmanın güzelliğini" duyan anlatıcı-kahraman yaşadığı şehrin kalabalıklığından uzaklaşmak ve yalnız kalmak istemektedir. Anlatıcı-kahramanla özdeş olan Oktay Akbal kurgu ile gerçeği "İstinye Suları"nda başarılı bir biçimde buluşturmuştur. Akbal, hikâye kurgusunda kalabalıklardan uzaklaşmak isteyen, bir süreliğine kendi yalnızlığına çekilmek isteyen insanların bir prototipi olarak karşımıza çıkar. Osman Gündüz anlatıcı-kahraman nezdinde Oktay Akbal'ın öykü Kahramanlarını realiteden kaçışın birer temsilcisi olarak görür. "Yaşadığı ortamda huzur bulamayan ben konumundaki öykü kişileri sorunlar altında bunaldıkları, yaratıcılıklarının tıkanıdığı, içlerinde 'bir yıkılış' başladığı anda ellerine bir kitap almak ve bir vapura atlayıp bir süre için buldukları yerden uzaklaşmak isterler."¹³ Hikâye kahramanı entelektüel donanıma sahip kültürlü bir insandır. Şiirden, musikiye, tarihten, sanata kadar pek çok hususta bilgisi vardır. Bunu öykünün kimi duraklarında yaptığı iç konuşmalarda görmekteyiz.

İstanbul'a özellikle de Boğaz'a sevdalı olan anlatıcı-kahraman, hayran kaldığı bu güzellikleri izlenimsel bir yapıyla okuyucuya duyurmak ister. Boğaz güzelliklerinin 1. şahıs ağzından anlatılıyor olması, yazarın güçlü bir

gözlem gücüne sahip olduğunu gösterir. Hatta burada bir itirafta bulunarak bu güzelliğe olan hayranlığını da pekiştirmeye çalışmıştır. “Yahya Kemal’i sevmeye başladım yeniden. Bir zamanlar kıızıyordum, sinirleniyordum okurken. Düzeyde kalmış duyguların, gözlemlerin, izlenimlerin şairiydi. ‘Kolay’ bir şairdi. Biçim ustalığı da kurtarmıyor bazen. Üstelik sığ söyleyişleri de gözüme batıyordu nedense. Son zamanlarda değişti bu düşüncem. Özellikle Boğaz’la böylesine içli-dışlı yaşadıktan sonra, Boğaz’ı iskele iskele tattıktan sonra... Yahya Kemal bu şiirleriyle kalacak yarına, Boğaziçi’nin en tatlı köşeleri için yazdığı şiirlerle... Boğaz kaldıkça bu şiirler de yaşayacak. Kanlıca’sı, Kandilli’si, İstinye’si hepsi...” Anlatıcı-kahraman ilk başta Yahya Kemal’in Boğaz’ı anlatan şiirlerini beğenmediğini söylüyor, onların sığ olduğu kanaatini taşıyor, fakat bu gezileri esnasında onun yazdığı şiirlerdeki iç derinliğini onların ne kadar zengin manalar taşıdığını fark ediyor. Ve geleceğe kalacak şairler arasında Yahya Kemal’in adını bu şiirlerle anıyor. Oktay Akbal’in, “Yahya Kemal’e Gidelim” isimli bir hikâyesi de vardır. İstanbul sevgisi etrafında oluşturulmuş hikâye, Yahya Kemal’e atıflarla ilerler.

“İstinye körfezinde bu akşam garipliği
Bir mihnetin sonunda teselli kadar iyi.

Hulyâ, serinleşen köyü, her an morartıyor;
Sessiz gelen saat başı sürdükçe artıyor

Durgunlaşıp bir ayna kadar parlıyan suda,
Dünyâ güzel göründü resimleşmiş uykuda.

Binlerce lâle serpili yüzlerce bahçeden
Beş yüz yılın kadehleridir şimdi yükselen.

Eşsiz Boğaz! Şerefli hayâlin derindedir!
Senden kalan o levhada her şey yerindedir.”

Öyküde anlatıcı-kahramanın Boğaz gezileri esnasındaki dikkatini oldukça yoğunlaştırdığını görmekteyiz. Bu dikkat ki ona, “İstinye Koyu”nun mazideki topografyası hakkında da bazı çıkarımlarda bulunmasına imkân

sağlıyor. Anlatıcı-kahraman geçmişten hatırladıklarını yaşadığı zamanın şartlarıyla mukayese ederek öykünün muhtevisiyatını oluşturur. "1929 yazını" hatırlayan anlatıcı-kahraman İstinye Koyu'nun yalılarla dolu olduğunu, gemilerin o zaman küçük olup buraya sığındıklarından bahseder. "Biz o yaz burada oturmuştuk, şu kanepenin durduğu yerde. İki kat tahta bir Rum evi. Pencereden oltamı sarkıttırdım, bir şey yakalayamazdım. Sabahları motor gürültüleriyle uyanırdım." Anlatıcı-kahraman çocukluğuna, gençliğine yaptığı seyahatle, o mutlu zaman dilimlerini hatırlar. Bunu öykünün içinde belirgin bir biçimde görürüz. "Babam, annem, evimiz..." kelimeleri, onun mutlu zaman dilimlerinin simgeleri olarak öyküye girmiştir. Akabinde bu simgelerin Türk edebiyatındaki temsilcisi diyebileceğimiz, "Mesut İnsanlar Fotoğrafhanesi" yazarı Ziya Osman Saba'yla taçlandırmıştır. Saba'nın "Geçen Zaman" da ev aile ve çocukluk özlemlerini dile getiren anı-şiiirleri vardır ve bu şiiirler, mutlu zaman dilimlerine yolculuk yapmak isteyen anlatıcı-kahramanın zihin dünyasında canlanmıştır. "Saba'nın şiiirini mırıldanmanın sırası!" ifadesiyle anlatıcı-kahramanın/Oktay Akbal'ın bu yolculuğa çoktan çıkmış olduğunu görüyoruz. Ziya Osman Saba, "Nasıl Anmazsın" isimli şiiirinde çocukluğun mutlu anılarına yolculuk yapar:

"Nasıl anmazsın o çocukluk günlerini!

Dalda bülbülü vardı, gökte beyaz bulutu

Annem vardı, babam vardı.

Bahçemizde, ılık, uzayan günlerdi yaz,

Bir beyaz âlemdi kış.

Artık istemiyorum yaşamayı!

Bir gün ver bana Tanrım,

Tâ çocukluğumdan kalmış..."

"Çocukluk hatıraları ile süslü bir dünyayı bütün eserlerinin ana malzemesi yapan" Oktay Akbal, hemen hemen bütün kahramanlarına -tıpkı burada olduğu gibi- kendi hayatından bazı özellikler eklemiştir.¹⁴ Bu da onun ferdi izlenim, hayal ve ihsaslarına ne kadar önem verdiğinin bir göstergesidir. Her ne kadar "ferdiyetçi" olmakla eleştirilse de öykü yazmanın onun için bir terapi olduğunu söyleyebiliriz. Dönemin bunaltıcı havasından kaçmak isteyen

insanların sığındıkları en korunaklı mekânları kendi evleri olmuştur. “İstinye İskelesi”nin koca bir yalının altında olması” ve o “yalıda Besteci Necip Celâl’in oturması”, “Mahallenin delikanlılarına piyano çalması”, “1930’ların tangolarının dinlemesi”, “Mazi kalbimde bir yaradır”, “Suna’lar, yeni harfler” gibi cümlelerden dönemin zihniyeti ile ilgili bir çıkarımda bulunabiliriz. O da dönemin bazı yeniliklere yavaş yavaş kucak açtığını ve bu yenilikleri de ilk defa anlatıcı-kahramanın şahit olduğunu müşahede etmekteyiz.

Oktay Akbal, öykünün anlatıcı-kahramanını, geçmişten; yaşadığı şu “ân”ın kronolojik takvimine taşıyarak, “Geceyle günün birleştiği şimdi”nin içinde inşa eder. “Yıl 1972. Kendime gelmeliyim, bu ana dönmeliyim. Gerçek olan anlardır.” Öykü kahramanı her ne kadar şimdide yaşamak istese de İstinye sularına baktıkça yine mazinin tatlı hülyalarına dalıp gider. Anlatıcı-kahraman için “1929” yılı özel bir anlama büründürülmüştür. Bu yıllarda o, ilkokula başlamış, yeni harfleri öğrenmiştir. Akbal burada adeta zamana müdahale etmek istemiş, yarından ziyade yaşanan “ân”larda kalınması gerekliliğini öykü kahramanının vasıtasıyla dile getirmiştir. Öykü kahramanın kendi çocukluk döneminin mutlu “ân”larını hatırladığını düşünürsek, bunun ne kadar normal olduğunu da kavramış oluruz. “Zaman çok ağır yürüyen bir taşıtta geçiyordu sanki. Her şey büyüktü. Kocamandı. Sonsuzdu. Ağırdı. Sanki hep öyle kalacaktım, küçücük.”

Mazinin Öykü/şiiir-leşmesi

Öyküde maziye gidiş ve gelişlerin İstinye suları çerçevesinde gerçekleşmesi bu mekânın gözeneklerinden sızan hatıralar balının her “ân” tazeliğinden kaynaklanmaktadır. İstinye suları anlatıcı-kahraman için sonsuz bir mutluluk kaynağıdır. Bu mutluluk kaynağını Yahya Kemal’in şiiirlerine atıf yaparak ortaya koyar. İstinye, Kanlıca, Bebek, Sarıyer, Beykoz, Yeniköy, Tarabya İstanbul’un Boğaza bir dantela gibi işlenmiş beldeleridir. Öyküde geçen “Hülyâ tepeler, hayâl ağaçlar” Yahya Kemal’in “Gece” şiiirinden alınmış bir mısradır. Bu şiiirin tamamında Boğaz sularının uyandırdığı geniş hülyalı bir atmosfer vardır. Anlatıcı kahramanla aynı sihirli havayı soluyan şiiir şöyle başlar: “Kandilli yüzerken uykularda/Mehtâbı sürükledik uykularda//Bir yoldu parıldayan, gümüştten/Gittik... Bahs açmadık dönüştten//Hülyâ tepeler,

hayâl ağaçlar.../Durgun suda dinlenen yamaçlar...//Mevsim sonu öyle bir zaman ki/Gâip bir musikiydi sanki//Gitmiş kaybolmuşuz uzakta/Rü'yâ sona ermeden şafakta..."

"İyi yazılmış hikâyeleri hiçbir zaman eskimeyeceğini" belirten Oktay Akbal; şiir ile hikâye arasında kopmaz bağların olduğunu düşünür. Onun öykülerinde sözcükler belli bir şiirselliği oluşturacak şekilde kullanılmıştır. Akbal, öykü-kahramanlarına terennüm ettirdiği kimi mısralar ile bu şiirselliğe farklı bir derinlik kazandırmıştır. "Şiir gibidir güzel hikâyeler.(...) Öykü ile şiir akrabadırlar. Biri olmazsa öbürü yetim kalır. Onun için hikâyeye şiiri birbiriyle kaynaştırmalıdır. Şiirsiz öykü olmaz, öyküsüz şiir de pek yoktur. Bu ikisini birleştirenlerin yazdıkları daha etkilidir. Bu da benim hikâyede şiir arayışım işte..."¹⁵ Anlatıcı-kahraman, Boğaz'ın sularına bir akşam vakti düşen ışıkların oynaşmalarına Yesari Asım'ın bir güftesiyle karşılık verir. Oktay Akbal, anlatıcı-kahramanın yaşadığı mutlu zaman dilimlerine okuyucuyu da dâhil ederek müşterek bir heyecan yakalamaya çalışmıştır. "Oktay Akbal'ın bir anlatı sanatçısı olarak belirgin bir özelliğinin olaya değil atmosfere öncelik vermek olduğu."¹⁶ bu bölümde rahatlıkla görmekteyiz. "Büyülü dünyasına girdiğimiz bir anlatının uyandırdığı duygunun, algının söz ve ses dayalı olması, bizi içine aldığı, kavradığı ve kuşattığı dairenin kendine aitliğiyle bir dünya oluşturur."¹⁷

"İstinye Suları" anıların diliyle yazılmış "mazi" ile "şimdi" arasında gidiş-gelişleri olan bir deneme-öyküdür. Anlatıcı-kahraman, mazi sandığından çıkardığı kimi mutlu anıları, "şimdi"nin içinde tekrar inşa ederek, onlarla bir bilinç sağaltımına girer. O böylece, "anılardan" aldığı bir enerjiyle "umuda", "sevgiye", "yarına" ve "sonsuzluğa" doğru akıp gider. "İstinye Suları", İstanbul'da doğup-büyümüş ve orada şekillenmiş olan Oktay Akbal'ın; kişisel izlenimleriyle zenginleştirilmiş, belleğindeki anı katmanlarına yaptığı yolculuğun, bir öyküsüdür.

(1)Doğan Hızlan; Kitaplar Kitabı, YKY, İstanbul 1996, s.40.

(2)Feridun Andaç; Varlık Dergisi, Ekim 2015, Sayı:1297, s.14.

(3)Etem Çalık; Edebi Mülâkatlar, Ötüken Yayınları, İstanbul 1993, s.64.

(4)İsmail Özmel; Niğdeli Şair ve Yazarlar, Niğde Valiliği İl Özel İdaresi Yayınları, İlaveli 2.baskı, Niğde 2009,

s.953.

- (5)Haluk Öner; "Edebiyatımız Serin ve Koyu Gölgesi: Oktay Akbal", Varlık Dergisi, Ekim 2015, Sayı:1297, s.14.
- (6)Hilmi Yavuz; Yüzler ve İzler, Aşına Kitaplar, Ankara 2006, s.46.
- (7)Ahmet Kabaklı, Türk Edebiyatı, TEV Yayınları, cilt:5, İstanbul 1994, s.140.
- (8)Behçet Necatigil; Oktay Akbal Üzerine", Düzyazılar II, YKY, 2.baskı, İstanbul 2006, s.237,238.
- (9)Şükran Kurdakul; Çağdaş Türk Edebiyatı, Bilgi Yayınevi, cilt:4, genişletilmiş 2.baskı, Ankara 1992, s.156.
- (10)Ethem Baran; "Oktay Akbal Öldü Yaşasın Edebiyat", Kitap Zamanı, Sayı:116, 7 Eylül 2015, s.4.
- (11)Necip Tosun; Öykümüzün Kırk Kapısı, Hece Yayınları, Ankara 2013, s.152.
- (12)Selim İleri; İstanbul'un Tramvayları Dan Dan, Everest Yayınları, 2. baskı, İstanbul 2014, s.128.
- (13)Osman Gündüz; Düş ile Gerçek Arasında Oktay Akbal'ın Öykücülüğü, Akçağ Yayınları, Ankara 2003, s.126.
- (14)Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, komisyon, Dergâh Yayınları, Cilt:1, İstanbul 1977, s.86.
- (15)Oktay Akbal; "Öykü Gibi", 16 Mart 2014 Pazar Cumhuriyet.
- (16)Ahmet Oktay; "Cumhuriyet Dönemi Edebiyatı", Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1993, s.263.
- (17)Ali Haydar Haksal; Öykü Ağacı, İz Yayıncılık, İstanbul 2013, s.10.

İNTİZAR GAZELİ

M. NİHAT MALKOÇ

Nevbahardır / açtı güller / güle bağban / olmuşum
 Bülbülün gül / sevdasından / yanmış efgan / olmuşum
 Yağsa yağmur / esse rüzgâr / gam değildir / Gülnihal
 Bedr-i misâl / âteşin bir / gözde müjgân / olmuşum
 Hicranımdan / şekva etmem / tâlibim aşk / derdine
 Sevda semâ/sında bir çift / aşka mürgan / olmuşum
 Bülbülün der/dindeyim âh / istemem sen/siz bahar
 Çöllerin â/teşlerinden / teşne sûzân / olmuşum
 Gül yüzünden / giryeler ak/tıkça dertten / serteser
 Sevdakârlar / mektebinden / aşka erkân / olmuşum
 Süzme baldır / sözlerin ağ/zında derdin / dermanı
 İhtirastan / dostu düşman / aşka ferman / olmuşum
 Gözlerinden / kanlı yaşlar / aktığından / beridir
 Gül-i handan / dar gününde / derde derman / olmuşum
 Aşk büyük bir / sermayedir / cümle devran / hükmeder
 Kimsesizler/kervanından / gönle sultan / olmuşum
 Geçti zaman / günlerim gam / üzre viran / bağlarım
 İntizardan / harlanırken / gülce irfan / olmuşum
 Güllerim has/ret bağından / kopsa neyler / sırrını
 Anlatılmaz / sarp yokuştan / aşka kervan / olmuşum

Oktay Akbal'la Söyleşi

(1 Mayıs 2009 Muğla-Akyaka)

Alper Lütfi GÖNCÜ

BİR EDEBİYAT ABİDESİ

28 Ağustos 2015 Cuma günü değerli edebiyatçı Adil İzci aradı. Sesi ağlamaklıydı. " Oktay Akbal yaşamını yitirdi " dedi. Üstadın uzun süredir hastalıklarla boğuştuğunu biliyordum. 95 yaşındaydı, dimağı pırıl pırıldı. Ancak son üç dört yıldır yatağa bağımlıydı. Eşi Ayla hanımla son

konuşmamızda üstadın durumunun pek iyi olmadığını anlamıştım. Türk edebiyatının usta kalemi, koca Oktay Akbal da gitmişti işte.

Akbal, bir yıl öncesine kadar Cumhuriyet gazetesindeki köşesinde yazmaya devam etmişti. Yazılarını emektar daktilosuyla yazıp gazeteye fakslıyordu.

Akbal, Niğdeli devlet adamı ve yazar Ebubekir Hazım Tepeyran'ın torunuydu.

Nur içinde yatsın

2009 YILINDA OKTAY AKBAL İLE YAPILAN SÖYLEŞİ:

Ülkemizin edebiyat ve düşünce dünyasının yaşayan en büyük isimlerinden Oktay Akbal. Niğde'nin yetiştirdiği büyük devlet adamı, aile büyüğümüz Ebubekir Hazım Tepeyran'ın torunu olan Akbal'ı 1 Mayıs 2009 tarihinde Muğla-Akyaka'daki evinde ziyaret edip keyifli bir söyleşi yaptık. Akbal bugün 87 yaşında..Geçen yıl kalp pili takılmış olsa da yürümekte zorlansa da zihni, yüreği ve yazıları gençlere taş çıkartırcasına coşkulu ve pırıl pırıl. Sürekli okuyor ,dünya ve ülke gündemini takip ediyor. Cumhuriyet Gazetesindeki

köşesine emektar daktilosu ile yazdığı günlük yazılarını gönderiyor. Üstad, yıllardan beri doğa harikası Akyaka beldesinde kendi adını taşıyan sokakta bahçe içindeki evinde yaşıyor. Yaşarken isminin bir sokağa verilmesi kaç faniye nasip olur acaba?.

Ağa Han mimarlık ödülü sahibi Nail Çakırhan'ın özgün mimarili ahşap evleri ile dünya'ya tanıttığı Akyaka beldesi, dinginliği ve doğayı ve edebiyatı sevenler için bir buluşma noktası. Her yıl düzenlenen Edebiyat Günleri'ne de ev sahipliği yapıyor. Birçok sanatçı, edebiyatçı, bilim adamını ağırlıyor. Sayın Akbal'ın buraya yerleşmesi, dostları Nail Çakırhan ve İlhan Selçuk sayesinde olmuş. Geçen yıl röportaj yapmak üzere değerli yazarımızla sözleşmiş, ancak sağlığı elvermediği için ertelemiştik. Bu yıl 1 Mayıs'ın resmi tatil olmasını da fırsat bilerek üstadı ziyaret ettik. Keyifli sohbetimiz esnasında bazı soruları yazıp bırakabileceğimizi cevapları daha sonra daktilo edip göndereceğini söyledi. Söyleşimizin bir kısmı böylelikle Akbal'ın yazıp bana gönderdiği soru cevap metni üzerine kuruldu. Değerli yazarımıza teşekkür ediyor ve sağlıklı günler diliyoruz.

Sayın Akbal

Zülfü Livaneli "Edebiyat Sağlıktr" dedi...Sizi de maşallah çok iyi gördük... Geçen yıllarda bir dizi sağlık problemleri yaşadınız, şimdi nasılsınız?

87 yaşına geldim,geçen yıldır kalp pili takıldı,yürümekte zorlanıyorum ama Cumhuriyet'teki yazılarıma devam ediyorum, buranın havası iyi geliyor bana... kitaplarım, dostlarım, ailem yanımdalar.

Yazmak sizce neyi ifade ediyor?

"Yaşamak anlamaktır" Her yaşayan kişi bunu duyar mı? Anlamadan yaşamak, gerçekte yaşamak mıdır? Yetmiş, seksen, yüz yıl yaşarsın ama bir şey anlamazsın!

Ben "Yazmak yaşamak" demişim bir kez...Daha çok gençken...Kitaplarca yazı benim yaşantımdır. Kimi yaşantılar roman olur. Ama her yaşantı gelip geçici bir rüzgardır.

Nasıl başladı edebiyat dünyasındaki yolculuğunuz?

Kendiliğinden...Daha çocuk yaşta okumayı sevdiğimden...Bir dünya bulduğumdan her kitapta..Yetmiş yıldır süren bir yazarlık öyle başladı, hala öyle

gidiyor, nereye kadar?

Kimlerden feyz aldınız? Etkisinde kaldığınız edebiyatçı ve yazarlar var mıdır?

Yabancı edebiyattan, pek çok yazardan, Türk Edebiyatının önde gelenlerinden... Özellikle öykü alanında Sait Faik, Sabahattin Ali, Memduh Şevket vb. Yabancı öykü yazarları Anton Çehov, Katherine Mansfield, Andre Gide vb.

Yetişmeniz ve yazarlık hayatınızda dedeniz Ebubekir Hazım Bey'in etkisi oldu mu?

Dedemin etkisi oldu elbette... Önce şiir kitaplarını gördüm, hem de Fransızca yazıyor... Erenköy'deki köşke ziyarete gittiğimizde bana Fransızca kitaplar verir, bir sonraki ziyaretimizde de sorardı, okudun mu? Nasıl buldun? diye... Odasında tavana kadar kitap vardı. Ölümünden az önce hasta yatağında zorlukla söylediği şu sözü unutamam: "Yazıyor musun? Yaz, yaz..."

Rahmetli dedenizden intikal eden kitap, evrak, fotoğraf vb. tarihi belgeyi sizden sonraki kuşaklara aktarılması için ne yapacaksınız? Niğde'de bir kuruma bağışlar mısınız?

Ebubekir Hazım Bey'in anılarının bir bölümü daha yakında yayımlanacak... Daha öncekilerle, bu anıların eski yazı olan bölümü elimde... Bir gün bütün bunları güvenilir bir yere vermek isterim. Niğde'de böyle bir yer olursa...

Niğde'ye ne zaman hangi vesilelerle geldiniz?

Niğde'ye ilk kez annemin bir arsasını satmak için gelmiştim; Kayardı'daki elma bahçeleri çoktan elden çıkmıştı. Sonra, 1957 seçimlerinde gazeteci olarak geldim. Daha sonra da Milli Eğitim Bakanlığı başmüfettişi olan eşimin görevi dolayısıyla bir kez daha geldim. Demek üç, dört kez gelmişim.

Akraba ve hemşehrilerden kimleri tanıyorsunuz?

Eski Emniyet Genel Müdürlerinden, Vali Gafur Soylu, İstiklal Savaşı Gazisi Fehmi Esen, Hasan ve Hüseyin Nail Kubalı ve kardeşleri Cavit Bey, Şefik, Ruhi ve İbrahim Soyer, Şefik Bey'in oğlu Dünder (Soyer) Prof. Cafer Tayyar Sadıklar ve Rahmetli Ayhan Şahenk de Niğde'nin yetiştirdiği önemli isimlerdir.

Robert Kolej'de uzun yıllar edebiyat öğretmenliği yapan Adil İzci, aslen Niğde'li olmamasına rağmen babasının görevi dolayısıyla Niğde'de büyümüş.

Niğde sevgisi çok büyük. O yıllara dair anılarını yazmış, sağ olsun bana da kitabını gönderdi. Değerli hukukçu-yazar İsmail Özmel de “ Niğdeli Şair ve Yazarlar” adlı kitabında bana ve büyükbabama uzun bir bölüm ayırdı.

Türk Edebiyatının geçmişi ve bugünü hakkında neler düşünüyorsunuz?

Edebiyatın dönemleri vardır; bakarsınız üç, beşşair, yazar birden kendini duyuruverir, yapıtlarıyla öne çıkar. Sonra uzunca bir zaman değerli bir olay görülmez. Ama arada parlayan tek yıldızlar da olur... Günümüzde edebiyat, günlük politika patırtıları arasında yitip, gitti gidecek gibi...

Gelecek nesillere aydınlık bir Türkiye bırakabiliyor muyuz?

Bunu söylemek güç hele şu günlerde... Geleceği karanlık görüyorum demek istemem. Her zulmetten sonra güneş doğar. Türkiye'nin temelinde Mustafa Kemal var, Devrimleri var, felsefesi var. Kolay yenilmez bir gücü var.

Atatürk'ün vasiyeti neydi? Gençlere güvenmek. Başka ne var güven verecek?

TÜRK EDEBİYATININ POETİKALARI

Gökhan DEMİR

Bilindiği üzere “poetika” terimi Aristo’nun aynı adlı eseriyle dünya edebiyatına girmiştir. İlk önceleri bütün sanat dallarını kapsayan bu kavram zamanla şiire dair bütün meseleleri içine alan bir yapı haline gelmiştir. Batı’da gelişmesini tamamlayan bu kavram, “bir şairin şiir sanatı üzerindeki düşüncelerini sistematik bir şekilde aktardığı yazısı veya eseri” olarak tanımlanabilmektedir.

Divan edebiyatında yukarıda tanımlamaya çalıştığımız şekilde, şairlerin şiir sanatı hakkındaki görüşlerini ihtiva eden yazılara rastlamak pek mümkün değildir. Divan şiiri geleneğine mensup şairler, şiir hakkındaki görüşlerini genellikle divanlarının ön sözünü teşkil eden dîbâceler (sebeb-i telif)de, tezkirelerin bir kısmında veya divanın içerisinde yer alan herhangi bir beyitte ifade etmeye çalışmışlardır.

Tanzimat’tan sonra gelişen Yeni Türk Edebiyatı’nda ise Ziya Paşa ile başlayan bir poetika geleneğine rastlamak mümkündür. Bu gelenek Tanzimat’tan sonra şiir sanatına hâkim olan kuşaklar arasında devam etmiş; gelişen zamanla birlikte şairler şiir hakkındaki görüşlerini düzyazılarında ifade etmeye başlamışlardır.

Tanzimat’tan günümüze kadar birçok şair ve yazar bu konu hakkındaki görüşlerini dağınık veya düzenli olarak ifade etmeye çalışmışlardır. Bu güne kadar, Prof.Dr.M. Orhan OKAY dışında genel olarak bu çalışmalarını gün yüzüne çıkaran herhangi bir araştırmacıya rastlanmamaktadır. Şüphesiz bu bir eksikliklerdir.

Prof.Dr.Ali İhsan KOLCU, Türk edebiyatındaki bu eksikliği görmüş ve “Türk Edebiyatının Poetikaları” adı altında dokuz ayrı şairin şiir sanatını incelediği dokuz ayrı kitabı okurlarıyla buluşturmuştur. Toplamda yirmi beş tane olması plânlanan bu serinin şimdilik dokuz tanesi yayımlanmıştır. Yayımlanmamış olan kitapların bazıları yayıma hazır olduğu hâlde serinin tamamlanması için bekletilmektedir. Bu seri tamamlandığında Namık Kemâl ve

Ziya Paşa'dan başlayarak günümüze kadar yazılmış poetikalar veya poetika niteliği taşıyan metinlerden hareketle şairlerimizin şiir sanatı hakkındaki görüşleri gün yüzüne çıkarılmış olacaktır.

Prof.Dr.Ali İhsan KOLCU, bu seride Türk edebiyatına damgasını vurmuş şairlerin şiir sanatlarını irdelemiştir. Bu eserler, ileride poetikalar üzerinde çalışacak araştırmacılara kaynak teşkil edecek nitelikte hazırlanmıştır. Her biri ayrı şairi inceleyen bu eserlerde; şiir sanatı incelenen şairin, şiir hakkındaki görüşlerini bildiren metinler orijinal haliyle eserlere alınmış ve bunların tahlili yapılmıştır.

Yayımlanan poetikalar sırasıyla; "Ziya Paşa'nın Poetikası", "RecaizadeMahmud Ekrem'in Poetikası", "Ahmet Haşim'in Poetikası", "Orhan Veli'nin Poetikası", "Tanpınar'ın Poetikası", "Salah Birsell'in Poetikası", "Necip Fazıl'ın Poetikası", "Asaf Halef'in Poetikası", ve "İsmet Özel'in Poetikası"dır. Şimdi sırasıyla bu eserleri tanıtmaya çalışalım.

Ziya Paşa'nın Poetikası;

Ziya Paşa ilk defa poetika yazma girişiminde bulunan şairdir. Bu eserin ilk kısmında Ziya Paşa'nın "Şiir ve İnşa" ile "Harâbât Mukaddimesi" adlı yazıları üzerinden şiir sanatı hakkındaki görüşleri tahlil edilmiştir. Devam eden sayfalarda bu yazıların orijinal metinleri verilmiştir. Şairin şiirlerinden yapılan seçmelerle eser sonlandırılmıştır.

Ziya Paşa genel olarak eski ile yeni arasında kalmış, eski edebiyat zevkine bağlı iken diğer yandan yeni şiire yaklaşan bir şairdir.

RecaizadeMahmud Ekrem'in Poetikası;

Şiir kuramı üzerine ilk yazı yazarlardan birisi de R.M.Ekrem'dir. Bu çalışmada, şairin yazılarından tespit edilen meseleler on başlık altında toplanmıştır. Bu meseleler çözümlendikten sonra şairin şiir görüşünü açıklayan asıl metinler esere ilave edilmiş, şiirlerinden yapılan seçmelerle eser sonlandırılmıştır. Bu incelemelerden çıkan sonuç, Ekrem'in geleneksel şiir anlayışından çok Ondokuzuncu yüzyıl Fransız romantiklerine bağlı olduğudur.

Ahmet Haşim'in Poetikası;

Yahya Kemâl ile birlikte modern Türk şiirinin kurucusu sayılan Haşim, "saf şiir" modasına uyup kendisini yaşadığı dönemin sanat anlayışından ayıştırmış ve bu yüzden çok tartışılmıştır.

Bu çalışmada Ahmet Haşim'in bizzat kaleme aldığı şiir hakkındaki görüşleri ele alınmıştır. Esere "Şiir Hakkında Bazı Mülahazalar" adlı yazıyı kaleme almasına sebep olan "Bir Günün Sonunda Arzu" şiirinin tahliliyle başlanmış ve şairin şiir hakkındaki düşüncelerinin çözümlemesiyle devam edilmiştir. Haşim'in farklı eserlerden alınmış, şiir anlayışını yansıtan seçme şiirlerle çalışma sona erdirilmiştir.

Orhan Velî'nin Poetikası;

Orhan Velî'nin "Garip Mukaddimesi" adlı yazısı okuyucuyu alışık olduğu şeyleri terk etmeye davet eden bir açıklamadır. Bu metin bir öncü olması bakımından önemlidir.

Orhan Velî'nin şiir sanatı hakkındaki düşünceleri Prof.Dr.Ali İhsan KOLCU tarafından -göreceli olarak oluşturulan- on beş başlık altında incelemeye tabi tutulmuştur. Çalışmanın ikinci bölümünde Orhan Velî'nin poetikasını yansıtan şiirlerinden seçme yapılmıştır.

Tanpınar'ın Poetikası;

Edebiyatımızda Tanpınar'ın sistematik bir poetika çalışmasına rastlanmaz. Bu çalışmada onun şiir hakkında konuştuğu, şiir görüşünü açıkladığı yazılarından önemli olan sekiz tanesi seçilmiş ve bir düzen içinde çözümlemeye tabi tutulmuştur. Diğer eserlerde olduğu gibi şairin şiir hakkındaki görüşlerini yansıtan şiirlerinden yapılan seçmelerle eser sonlandırılmıştır.

Tanpınar'ın poetikası zaman ve rüya estetiği üzerine kurulmuştur. Tanpınar, hayatının sonuna kadar "saf şiir" görüşünü benimsemiştir.

Salah Birsel'in Poetikası;

Salah Birsel'e göre "Şiirin İlkeleri" adlı denemeleri Cumhuriyet Devri Türk Edebiyatı'nda yazılmış ilk disiplinli poetikadır. Bu çalışmada Salah Birsel'in ilkeleri yirmi ayrı başlık altında toplanarak her biri ayrı ayrı çözümlemeye tabi tutulmuştur. Eser, şairin şiirlerinden yapılan seçmelerle sona ermektedir.

Necip Fazıl'ın Poetikası;

Şairin şiir sanatı üzerine yaptığı konuşmaları "İdeology Örgüsü" adlı yazı dizisinin içerisinde yer alan "Şiir ve Sanat" adlı bölümde toplu halde

bulabilmekteyiz. Bu çalışmada şairin on üç maddeden oluşan poetikası tahlil edilmiştir. Bu maddelere genel olarak bakıldığında sanatın sorunları ele alınmış ve sonuçta şiirin “Mutlak Hakikat”i arama sanatı olduğuna karar kılınmıştır. Yine bu eserin ikinci bölümünü şairin şiirlerinden yapılan seçmeler oluşturmaktadır.

Asaf Halet’in Poetikası;

Asaf Halet Çelebi, Cumhuriyet Devri Türk Edebiyatı içinde sistematik bir poetika ortaya koymuş başka bir şairimizdir. Bu çalışmada şairin 1954 yılında İstanbul dergisinde yayımladığı altı bölümden oluşan “Benim Gözümde Şiir” makalesi ve ek olarak “Şiirde Şairin Tesiri” adlı makalesi çözümlenmiştir. Şairin şiirlerinden yapılan seçmelerden sonra eserden çıkaracağımız sonuç; Asaf Halet Çelebi’nin “saf şiir” taraftarı olduğudur. Kendine özgü şiir rengi olan sanatçılarımızdan biridir.

İsmet Özel’in Poetikası;

Şairin şiir sanatı hakkındaki görüşlerini içeren “Şiir Okuma Klavuzu”ndaki yirmi madde sıradan okuyucunun anlayacağı bir tarzda madde madde çözümlenmiştir. İsmet Özel’in “Şiir Okuma Klavuzu”nun sonuna eklediği gençlik dönemine ait birkaç poetik yazı, aynı eser içinde benzerlerinin olması nedeniyle çözümlene harici tutulmuştur. Son olarak bu eser de şairin şiirlerinden yapılan seçmelerle sona ermiştir.

Sonuç olarak Prof.Dr.Ali İhsan KOLCU, Namık Kemal ve Ziya Paşa’dan bu yana şairlerimizin şiir sanatı hakkındaki görüşlerini sıradan okuyucuların anlayacağı bir dille çözümlemiş ve şair ile okuyucu arasındaki kopukluğu ortadan kaldırmıştır. Ayrıca edebî alanda pek sınırlı olan poetik çalışmalara da bir kapı aralamıştır. Serinin geri kalan kitaplarının en kısa zamanda tamamlanmasını temenni etmekteyiz.

İhtiyar Balıkçı

Uğur YEŞİLYURT

Kırık nal, yanık tambur, çilekeş ayna
Paslı eğik maşa, işlemeli çakar
Hepsi de ihtiyar, en az benim kadar
Bir de suratsız tembel kayığım var
Dün baktım boyası atmış
Yükü ağır, hafif yana yatmış,
Ah diyorum ah be ihtiyar
Dostların dağıldı boş kaldı odalar...
Dolunayda ölümü gördüm dün gece
Kir içinde dolap ölürüm yakında.
Farelerle sohbeteyim çatı damlıyor
Sandalye gıcirtısı beni deli ediyor,
Saat on iki kimsecikler yok
Hava bugün ne kadar da soğuk,
Şömine sönmüş merdiven kırık dökük
Eski ahşap bina hep bölük bölük
Eşyalar dağınık renkleri soluk
Bunadın ihtiyar, kaldı tek soluk,
Uğramaz oldu Cevdet hayli zamandır
Öldün diye unutulduk mu yani!
Balığa çıkmalı yarın şafak sökmeden
Ömeli deniz ortasında kimse görmeden,
Beklemek deli şey yoktan beklemek,
Kayığı çıkarmalı erken açılmalı
En iyisi ölmek deniz ortasında en iyisi...

EĞİTİM'İN KALBI NİĞDE ÜNİVERSİTESİ'NDE ATTI

Niğde Üniversitesi'nin ev sahipliği yaptığı ve bu yıl 24'üncüsü düzenlenen "Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi" sona erdi. "Herkes İçin Sürdürülebilir Eğitim" temasıyla organize edilen kongrede çok sayıda akademisyen ve eğitimci, bildiri sundu.

Üniversitenin Kongre ve Kültür Merkezi'nde düzenlenen "24. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi"nin açılış töreni saygı duruşunda bulunulması ve İstiklal Marşı'nın okunmasıyla başladı. Törende daha sonra Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitim Anabilim dalı öğretim elemanı ve öğrencileri tarafından hazırlanan müzik dinletisi sunuldu.

Açılış konuşmaları ile devam eden programda Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Nazım Hikmet Polat bir konuşma yaparak kongrenin önemini anlattı. 24'üncüsü gerçekleştirilen bu kongrenin sürekliliği ile Türkiye'de bilimsel toplantılara örnek bir model oluşturacak niteliklere sahip olduğunu ifade eden Polat, kongreye toplam 601 bildiri başvurusunun yapıldığını bunlardan 445'inin özetleri itibariyle elemeyi geçebildiğini söyledi.

Niğde Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Adnan Görür ise konuşmasında eğitim konusunun hem bireyleri hem de toplumları birinci dereceden ilgilendiren sosyal, kültürel ve ekonomik önemi olan bir zorunluluk olduğunu ifade etti. Rektör Görür, eğitim sisteminin 2023 hedeflerine ulaşmak için yeterli olup olunmadığının eğer yeterli değil ise eğitim sisteminde yeniden bir organizasyon gerekir mi? sorularının cevabının bulunması gerektiğini düşündüğünü söyledi.

Törende son konuşmayı Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Yürütme Kurulu Üyesi Prof. Dr. Mehmet Şişman yaptı. Eğitim Bilimleri alanında bu kongrenin dışında başka kongreler de düzenlendiğini özellikle eğitim bilimleri alanındaki farklı anabilim dallarının artık kendi toplantılarını düzenlemeye başladıklarını ifade eden Şişman, "Hâlbuki günümüzde ayrışma değil bütünleşme gündemde. Hatta eğitimciler dışında bu toplantıda diğer sosyal bilimlerden, sağlık bilimlerinden, kültür bilimlerinden insanların bir araya gelmesi gerekir" dedi.

Açılış töreninin sona ermesinin ardından oturumlara geçildi.

İsmail Özmel

Denemeler
Yorumlar

İsmail ÖZMEL:

Dil ve Edebiyat
Yazıları

Bindallı
Yazılar

İsmail Özmel

İsmail ÖZMEL

Kültür ve Tarih
Sohbetleri

İSMAIL ÖZMEL

NIĞDELİ
ŞAİR ve YAZARLAR

Niğde - 2019

İSMAIL ÖZMEL

BÜTÜN ŞİİRLER

TÜRK MUSİKİSİ
VE
KÜLTÜRÜMÜZ

İsmail ÖZMEL

55
SORUDA
DÜŞÜNEN
İNSAN

İSMAIL ÖZMEL

YANSIMALAR

BİR YOL HİKAYESİ
EFLATUN SORDU

İSMAIL ÖZMEL

